СОНЦА:

Усход, заход, даўжыня дня:
Мінск—6.21, 18.16, 11.55;
Віцебск—6.11, 18.06, 11.55;
Магілёў—6.10, 18.05, 11.55;
Гомель—6.04, 18.05, 12.01;
Гродна—6.33, 18.33, 12.00;
Брэст—6.36, 18.32, 11.56.

МЕСЯЦ:

Першая квадра 12 сакавіка.

ІМЯНІНЫ

Герасіма, Васіля, Данілы, Паўла, Ульяны, Якава, Вячаслава, Рыгора; Гертруды, Збігнева.

ЗВЯЗДА

17 САКАВІКА 1992 г.
аўторак, № 55 (21833)

● выдаецца са жніўня 1917 г. ● БЕЛАРУСКАЯ ГАЗЕТА ● цана 50 кап.

РОЗГАЛАС

ЗЯМЛЯ ЧАКАЕ ГАСПАДАРОЎ

БАБРУЙСК (В. Зіноўскі). У Бабруйскі гарвыканкам дасланы рашэнні Глускага, Кіраўскага і Бабруйскага раённых выканаўчых камітэтаў аб выдзяленні гараджанам зямлі для арганізацыі садова-агародных кааператываў. Калі ўлічыць, што сярэдні размер дачнага ці агароднага ўчастка складае зараз прыкладна 10 сотак, то выдзеленай зямлі хопіць для таго, каб амаль 10 тысяч гараджан сталі дачнікамі.

АЙЧЫНЕ ПАТРЭБНЫ ЗБАВІЦЕЛЬ

Такі, як маршал Жукаў ці цар Пётр І. Хто ім стане? Радок у плакаце, дзе пералічаны расійскія выратавальнікі ўсіх часоў, насупраць цяперашняй даты пазначаны пытальнікам: хто? Далей ідзе паэзія: «Вспомним, братцы, россов славу и пойдем врага разить!» Як бачым, матывы вечныя, як загадка рускай душы: каб было на каго маліцца, за кім ісці ў бой. А без ворагаў калі ж яно было? Пашукаўшы, знойдзеш і зараз.

Ды што далёка шукаць. «Ля руля — юды», — сцвярджае суседні лозунг.

Дзе ўсё адбываецца? Магчыма, такое ж было недзе ў расійскай сталіцы ці глыбінцы. Але мы ўбачылі і плакаты, і вершы, і мноства чырвоных сцягоў, партрэтаў Леніна на галоўнай плошчы Беларусі — плошчы Незалежнасці. У мінулую нядзелю тут сабраўся шматлюдны мітынг, арганізаваны Мінскім гарадскім саветам руху за дэмакратыю, сацыяльны прагрэс і справядлівасць, вядомым сваёй сацыялістычнай накіраванасцю і кіраўніцтвам Віктара Чыкіна.

Фармальнай падставай да правядзення мітынгу сталі ўгодкі з дня правядзення рэферэндуму, арганізаванага кіраўніцтвам былога Саюза ў падтрымку апошняга. Няма Саюза, папаліся на здрадніцтве вярхі той сілы, што цэментавала яго знізу даверху — Кампартыі, — а людзі ўпарта нясуць напаказ учарашнюю атрыбутыку і сімволіку: вярніце тое, што было. І зіхацяць золатам серп і молат на дрэўках сцягоў, і дастае стары, пабіты жыццём сцяганосец насоўку, каб выцерці слязу пры гуках былога гімна: «Саюз непарушны рэспублік свабодных...» І бачацца, бачацца кадры старых кінахронік: слёзы на арыстакратычных тварах наваяўленых савецкіх жабракоў, смяротны жах у вачах учарашняга бацюшкі пры выглядзе абваленых святых купалоў...

Сціскаецца сэрца: было ўсё гэта, было!.. «Вярніце цара!» — было. «Вярніце Сталіна!», — таксама. «Вставай, страна огромная», — пішуць на лозунгах сёння. Але ці ўсе рупяцца ўспомніць, асэнсаваць, што было потым? І што будзе, калі ўся былая краіна ўзнімецца?

Страшна развітвацца з ілюзіямі. Страшна на схіле лепшых сваіх гадоў прызнаць, што сілы пакладзены на алтар не таго ідала, што жыццё ідзе не па табой адпакутаваных, а таму дарагіх табе пуцявінах. „Страшна адысці ад стаўшых тваёю крывёю і тваёю плоцю перакананняў, догмаў. Але мудрасць у тым, каб усё ж разабрацца: а ці не перашкаджаюць яны іншым?

Мудрасць і духоўная сталасць патрэбны і ў адносінах да многіх з тых, хто прыходзіць на плошчу пад чырвонымі — недзяржаўнымі, не асвячонымі сённяшнімі законамі — сцягамі і сімваламі. Стыне кроў, калі згадваеш пра маладзенькіх юнкераў, царскіх дзетак, пабітых сівізною неўтаймоўных дваран, што ляглі пад бальшавіцкімі кулямі...

Няўжо не знойдзем у сваёй гісторыі, у сваім гаротным лёсе тое, што нас яднае?

На здымках: фрагменты мітынгу.

Кар. «Звязды».
Фота Аляксандра КУШНЕРА.

Калі суверэнітэт Беларусі апынецца ў небяспецы, «правыя» і «левыя» будуць змагацца па адзін бок барыкад

Калі ў некага за межамі Беларусі ўзнікне ідэя стварыць што-небудзь накшталт новага ГКЧП або якімсьці іншым чынам упіхнуць незалежныя краіны ў граніцы былога СССР ці Расійскай імперыі, ён павінен улічыць адну акалічнасць: у нашай рэспубліцы яму давядзецца мець справу не толькі з законна выбранымі органамі ўлады, але і з Антыкрызісным камітэтам, які спецыяльна для падобных выпадкаў створаны ў мінулую суботу.

Якая б бездань ні раздзяляла «правых» і «левых», з якім бы імпэтам ні вяліся палітычныя баі паміж рознымі партыямі і рухамі,— аказалася, ёсць ідэя, што здольна аб'яднаць самых заўзятых радыкалаў і самых рашучых кансерватараў. Ідэя гэтая — суверэнітэт Рэспублікі Беларусь і тая пагроза, якая можа ўзнікнуць для гэтага суверэнітэту па прычыне цяжкапрадказальных працэсаў, што адбываюцца на тэрыторыі былога СССР.

У суботу ў Доме літаратара можна было назіраць карціну, якую нячаста ўдаецца пабачыць: лідэры ўсіх асноўных партый, грамадскіх арганізацый і дзяржаўных органаў сядзелі за адным сталом і цалкам пагаджаліся адзін з адным. Старшыня Вярхоўнага Савета С. Шушкевіч з лідэрам БНФ З. Пазьняком — па правую руку і старшынёй Сацыял-дэмакратычнай Грамады М. Ткачовым — па левую, магло здацца, забылі пра свае рознагалоссі і гатовы працягнуць адзін аднаму руку падтрымкі і дапамогі.

29 палітычных партый і рухаў, прафсаюзаў, грамадскіх арганізацый і дзяржаўных органаў падтрымалі ідэю, прапанаваную Беларускім згуртаваннем вайскоўцаў. Калі ўлічыць, што ў ліку гэтых 29-ці — кіраўнікі парламента і ўрада, а таксама ключавых міністэрстваў,— можна прыйсці да высновы, што новае аб'яднанне — рэч зусім не другарадная.

Многія сёння задаюць пытанне: ці існуе настолькі сур'ёзная пагроза дзяржаўнасці Беларусі, каб ствараць такі камітэт? На думку С. Шушкевіча, пагроза такая ўзнікае штогадзінна, і ў такой сітуацыі нельга займацца палітычнымі гульнямі. Станіслаў Станіслававіч таксама зазначыў, што ў захапленні ад ідэі, прапанаванай БЗВ, і ахвотна паставіў подпіс пад тэкстам антыкрызіснага пагаднення.

На сходзе выбрана выканаўчая рада Антыкрызіснага камітэта, у склад якой увайшлі прадстаўнікі міністэрстваў унутраных спраў, інфармацыі, замежных спраў, Камітэта дзяржбяспекі, Мінгарсавета, БНФ, БСДГ, свабодных прафсаюзаў, Беларускага згуртавання вайскоўцаў. Старшынёй Антыкрызіснага камітэта абраны В. Кебіч.

Наўрад ці варта перабольшваць значэнне толькі што ўзнікшага аб'яднання. Зусім відавочна: з'яўленне камітэта ніяк не паўплывае ні на вастрыню палітычнай барацьбы ў рэспубліцы, ні на глыбіню крызісу, які ўсё больш ахоплівае грамадскае і эканамічнае жыццё. І ўсё ж нельга не вітаць яго стварэнне хоць бы таму, што ў самых розных палітычных колах выспела ўсведамленне таго, што ёсць у нашага народа агульныя каштоўнасці, дзеля абароны якіх варта забыць пра крыўды, рознагалоссі, уласныя палітычныя інтарэсы.

Адметны факт: сярод падтрымаўшых ідэю пагаднення няма кіраўнікоў Партыі камуністаў Беларусі, а таксама Беларускай ваеннай акругі. Зусім магчыма, што адносіны да новаўтворанага аб'яднання з боку розных палітычных і дзяржаўных арганізацый стануць своеасаблівым індыкатарам для вызначэння іх стаўлення да дзяржаўнай незалежнасці Рэспублікі Беларусь.

Валянцін ЖДАНКО.

КОЖНЫ ДБАЕ ПА-СВОЙМУ

ГОМЕЛЬ (У. Пернікаў). З дзяржаўнымі сцягамі былога Савецкага Саюза і Беларускай ССР у мінулую нядзелю выйшлі сотні жыхароў абласнога цэнтра на плошчу Паўстання. Тут адбыўся мітынг, арганізаваны рухам «Адзінства і справядлівасць».

Удзельнікі яго гаварылі аб тым, якую бяду прынёс народу палітычны і эканамічны развал СССР, ганьбілі Вярхоўны Савет рэспублікі за тое, што ён не ўлічыў волю народа, які год назад на рэферэндуме выказаўся за адзінства СССР і прагаласаваў за суверэнітэт рэспублікі. У прынятай рэзалюцыі знайшлі адлюстраванне такія пункты, як правядзенне паўторнага рэферэндуму, дзе кожны чалавек мог бы выказацца па пытанню аб адзінстве Савецкага Саюза. Што ж, кожны дбае аб рэспубліцы па-свойму.

ШАЛІ ВАГАЮЦЦА...

МАГІЛЁЎ (А. Санчук). Абласны сацыялагічны цэнтр правёў даследаванне сярод жыхароў горада з мэтай высветліць адносіны насельніцтва да рэферэндуму. Метадам ананімнага анкетавання апытана 647 чалавек. Вынікі наступныя: за правядзенне рэферэндуму выказаліся 32,1 працэнта апытаных, супраць —34,8, а кожны трэці (33 працэнты) яшчэ не зрабіў выбару.

ІДЗЁМ ДА РЫНКУ

Квадратныя метры і сацыяльная справядлівасць

Што такое для чалавека мець дах над галавой, добраўпарадкаваную кватэру—пра гэта лішні раз тлумачыць не трэба. Таму і выклікае павышаную ўвагу сам факт будучага абмеркавання ў Вярхоўным Савеце праекта Закона «Аб прыватызацыі жыллёвага фонду ў Рэспубліцы Беларусь».

Што з гэтай нагоды думаюць спецыялісты! На пытанні карэспандэнта «Звязды» згадзіўся адказаць першы намеснік старшыні Дзяржбуда РБ І. ПЯТРОВІЧ.

— Нарэшце канчаткова развеяны міф аб тым, што дзяржава самастойна можа вырашыць жыллёвую праблему. Без прыцягнення сродкаў насельніцтва дабіцца гэтага немагчыма. А які ваш, Іван Іванавіч, пункт погляду?

— Тое, што дзяржава ўсё ўзваліла на свае плечы, гэта, безумоўна, падыход памылковы. Аднак поўнасцю самаўхіляцца ад дапамогі грамадзянам яна не збіраецца. Напрыклад, па аб'ектах жыллёва-будаўнічых кааператываў, якія распачаты да першага студзеня гэтага года, розніца ў кошце кватэр з-за росту цэн на 50 працэнтаў будзе кампенсавацца за кошт рэспубліканскага бюджэту.

Калі аналізаваць вынікі, скажам, 1990 года, то бачна, што асабліва падзення аб'ёмаў жыллёвага будаўніцтва ўвогуле не было. Затое індывідуальнага жылля ў рэспубліцы здавалася толькі каля 7,5 працэнта ад агульнай колькасці, што ўтрая менш чым у сярэднім па ўсяму былому Саюзу.

— Але ж вялікім бар'ерам паўстала інфляцыя, рэзкі ўзлёт цэн на будматэрыялы. Будавацца сёння самому — нерэальная мара для многіх і многіх.

— Згодзен з вамі. А чым можна такім грамадзянам дапамагчы? Па-першае, зніжэннем першапачатковага ўзносу за будучы дом да 10 працэнтаў ад яго кошту. Разглядаецца таксама пытанне аб фіксацыі працэнта платы за банкаўскі крэдыт, аб выдзяленні зямельных участкаў для арганізацый з рознымі формамі ўласнасці, каб яны будавалі і прадавалі дамы і кватэры, ствараючы тым самым рынак жылля і канкурэнцыю.

— З нядаўняга выступлення Старшыні Саўміна В. Кебіча на сесіі Вярхоўнага Савета можна зразумець, што атрыманне бясплатнага жылля людзям ужо не гарантуецца. Атрымліваецца, што дзяржаўныя кватэры будаваліся за кошт народа, а цяпер мы прапануем людзям выкупляць іх. Як тут наконт сацыяльнай справядлівасці? І яшчэ: у праекце Закона аб прыватызацыі жылля адзначаецца, што такім чынам з'яўляецца свабодны выбар спосабу задавальнення кожным сваіх жыллёвых патрэб. Свабодны выбар для каго — для новых мільянераў?

— Я сказаў бы, што пытанне пастаўлена не зусім карэктна. «Абдзіралаўка», так сказаць, па сённяшніх цэнах ніяк не прадугледжваецца. Што прапануе праект? Ацэнка існуючага жыллёвага фонду будзе праводзіцца ў цэнах 1991 года, прычым з улікам індэксацыі даходаў. А з тым, што дарагія кватэры змогуць купіць багатыя людзі, відаць, прыдзецца прымірыцца, бо рынавыя адносіны і «справядлівая ўраўнілаўка» ніколі поўнасцю не сastыкуюцца

Дадам, аднак, што будзе ўзводзіцца і менш дарагое жыллё, так званае муніцыпальнае. І людзі з невялікімі даходамі змогуць атрымліваць яго ў адпаведнасці з чаргой на кватэру.

— У выступленні В. Кебіча тэрмін вяртання крэдыту на набыццё жылля прапануецца падоўжыць да 50 гадоў —і, відаць, нездарма. А калі чалавек стаў беспрацоўным і не зможа яго выплачваць? Атрымліваецца, што праз паўтара года нявыплаты ўзносаў дагавор выкупу жылога памяшкання можа быць скасаваны і чалавек пазбаўляецца права на жыллё? Гэта ж трагедыя!

— Так, падоўжанне тэрміну разліку за кватэру — гэта рэальны ўлік сённяшняга стану эканомікі і ўзроўню жыцця насельніцтва. А якім будзе ў далейшым лёс тых людзей, хто не зможа выплачваць узносы, на гэта пытанне адказаць, прабачце, не магу — не па сілах. Тут поле дзейнасці для юрыстаў. Па-чалавечы, зразумела, іх шкада, але зноў жа — рынавыя адносіны...

— Кідаецца, між іншым, у вочы, што грашовая велічыня жыллёвай квоты па астаткаваму кошту і цана выкупляемага па сённяшніх цэнах жылля ніяк не супастаўляюцца. Адкуль браць грошы, каб выплаціць розніцу і набыць кватэру ў поўную ўласнасць?

— Давайце падлічым. Кошт двухпакаёвай кватэры ў мінулагодніх цэнах складае прыкладна 30 тысяч рублёў. Сям'я з трох чалавек атрымлівае на яе жыллёвую квоту ў размеры 10—12 тысяч. Значыць, каб прыватызаваць кватэру, яе гаспадары павінны выплаціць 18—20 тысяч рублёў. За 25—50 гадоў зрабіць гэта ўпаўне магчыма.

— Арэндная плата за кватэру цяпер будзе брацца за яе агульную плошчу. Справядліва і тое, што пры вялікіх лішках плата ўзрастае (па прапановах праекта) у 10 разоў.

Але ж санітарная норма агульнай плошчы на чалавека (дарэчы, палутарная)— усяго 20 квадратных метраў, гэта ж, па мерках іншых краін,— катухі... Калі ж у нас будуць праектавацца кватэры з «чалавечым метражом»? Праўда, не буду пытацца, хто ў іх зможа жыць,— тут зноў узнікае тэма «справядлівасці» грашовага мяшка.

— Засяленне ў кватэры ў нашых умовах пакуль адбываецца па формуле n-1, гэта значыць, колькасць пакояў на адзін менш колькасці членаў сям'і. У перспектыве пяройдзем да формулы $n = 1$ і нават $n + 1$, калі адзін пакой будзе нават «лішнім».

Што ўвогуле можна сказаць аб праекце Закона аб прыватызацыі жыллёвага фонду? Абсалютна справядлівым (асабліва ў нашым сацыялістычным, ураўняльным разуменні справядлівасці) такі дакумент стварыць проста немагчыма. Аднак ён адлюстроўвае рынавыя падыходы.

Гутарыў Валерый ЧАРНЯЎСКІ.

«Больш звяртацца няма да каго»,—

сцвярджаюць у пісьмах, што ідуць на імя Старшыні Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь С. С. ШУШКЕВІЧА, тыя, хто страціў надзею знайсці параду і падтрымку на месцы

Аб чым толькі людзі не пішуць кіраўніку рэспублікі! Даюць, як ім здаецца, надта каштоўныя парады і выказваюць незадаволенасць, прапаноўваюць цэлыя праграмы выйсця з крызіснага становішча і крытыкуюць Старшыню за нерашучасць.

Але калі больш дэталёва аналізуеш пошту, прыходзіш да высновы: у большасці выпадкаў гэтыя пісьмы — крык душы. Людзі, стаміўшыся ад абыякавасці і раўнадушша мясцовых улад, шукаюць паратунку на «самым версе». Яны шчыра разлічваюць на тое, што Старшыня Вярхоўнага Савета іх праблему абавязкова вырашыць.

Давайце ўчытаемся ў гэтыя пісьмы. У іх — наша сённяшняе жыццё, якое яно ёсць. З яго неўладкаванасцю і шэрасцю, абыякавасцю і бязглуздзіцамі.

Жыхары дома 22 па вуліцы Палявой Ленінскага раёна горада Мінска просяць вас разабрацца ў прычынах невыканання комплекснага капітальнага рамонту дома, 1938 года пабудовы. Раней ён належыў КЭЧ Мінскага гарнізона, а ў 1989 годзе перададзены Ленінскаму райвыканкому, туды ж пералічаны і грошы для капрамонту.

Але яго так і не было. Дом тым часам прыйшоў у заняпад: струхнелі рамы, перагародкі, падлога, абвальваецца столь, нікуды не вартыя каналізацыя, газавае абсталяванне. Санэпідэмстанцыя дала заключэнне аб павышанай вільготнасці ў кватэрах. Як, скажыце, жыць тут дзецям, хворым, састарэлым?

Наперадзе — прыватызацыя жылля. Што нас чакае? Стукаемся ў выканком, звяртаемся да дэпутатаў — ніхто не чуе. Больш звяртацца, акрамя вас, няма да каго.

В. НАГАЧОЎ,
Г. НАГАЧОЎ,
Г. ЗАЛІМСКАЯ,
У. ЗАЛІМСКІ,
Ж. СІДАРЭНКА.
Усяго 56 подпісаў.

***

Нас палохаюць голадам, а чаму не даюць самім сябе накарміць? Зямлю калектыўных гаспадарак трэба тэрмінова раздаць сялянам бясплатна і ў вечнае карыстанне, таму што за 73 гады таталітарнай эпохі яны яе акупілі сваімі потам і кроўю, працуючы задарма, за нішчымныя палачкі, рвучы на калгасных палетках жылы.

Зараз трэба выдзеліць насенны фонд, каб людзі засеялі свае кавалкі. Патрэбна пастанова, на аснове якой сяляне заключалі б з адміністрацыяй дагавор на выкарыстанне тэхнікі. Хопіць кланяцца старшыні, час распрамляць селяніну свае плечы!

А. ЛОБУДЗЕЎ,
Гомель.

***

Былая партнаменклатура скрытна перасела ў кіруючыя крэслы Саветаў. Таму з такой цяжкасцю прымаюцца дэмакратычныя законы. Але і яны сабатуюцца выканаўчай уладай на месцах, якую прадстаўляе тая ж непатапляльная гвардыя...

І ніякім чынам яе, аказваецца, з гэтых месцаў не згоніш. Вось і на гэтай сесіі дэпутаты дружна прагаласавалі супраць уключэння ў павестку дня абмеркавання Закона аб выбарах старшынь мясцовых Саветаў.

У масах развязана агітацыя супраць СНД, за аднаўленне СССР. Плануецца рэанімаваць З'езд народных дэпутатаў СССР. Гэта змова супраць нашага суверэнітэту! Трэба супрацьпаставіць брудному паклёпу наменклатуры слова праўды. адкрыць народу вочы. Не забывайцеся: згалелых і азлобленых людзей лёгка падштурхнуць на любую авантуру.

У такіх умовах, Станіслаў Станіслававіч, адзіны выхад — аб'яднаць усе здаровыя сілы рэспублікі па яе выратаванню. Гэта можна зрабіць на базе партыі народнай згоды, што зараз ствараецца. Далей манеўраваць нельга: цяперашні парламент і ўрад блакіруюць пераход да рынку, а значыць, вядуць да катастрофы.

Л. МАРТУЛЁЎ,
Мінск.

***

Я з сям'ёй пражывала ў Салігорску па вуліцы Чыгуначнай, 74 у прыватным доме. Дом гэты знеслі і ў 1991 годзе мне далі новую кватэру. Згодна з пастановай Саўміна рэспублікі ад 22 лютага 1991 года, я маю права бязвыплатна атрымаць кватэру ў асабістую ўласнасць, калі не атрымала грашовай кампенсацыі. Але мне чыняць перашкоды.

Грузавы аўтапарк № 3, які будуе на месцы майго дома жыллё, без майго ведама і згоды пералічыў на маё прозвішча ў Цэнтральную ашчадную касу кошт знесенага дома — 8.447 рублёў. І цяпер, вядома, мне адмаўляюць у бязвыплатнай перадачы кватэры.

Я звярталася да раённага пракурора з просьбай аднавіць справядлівасць (грошай я не атрымоўваю), але мне адмаўляюць.

Атрымліваецца, што праўда таго, у каго больш правоў?

В. БЯЛЬКО,
Салігорск.

***

Хочам выказаць вялікую ўдзячнасць дырэктару Аршанскага льнокамбіната Г. Кухарэнку. Усё жыццё мы прапрацавалі на гэтым прадпрыемстве, аддалі яму здароўе, лепшыя гады. І калі пайшлі на заслужаны адпачынак — пра нас не забыліся. Кожнаму выплацілі па 1.000 рублёў, выдалі купоны, асобныя тавары...

Станіслаў Станіслававіч, такім людзям, як наш дырэктар, трэба выдаваць узнагароды за іх чалавечнасць!

М. ІВАНОВА,
Г. АРЛОЎСКАЯ,
З. БЫКАВА і іншыя.

***

Звяртаемся да вас, як да апошняй інстанцыі. Дзеці, што наведваюць садзік ПМК-9 трэста «Салігорскводбуда», у хуткім часе могуць апынуцца на вуліцы, так што няма сродкаў на іх утрыманне. Прасілі дапамагчы старшыню пасялковага Савета Лапікава В., раённых і абласных дэпутатаў, старшыню райвыканкома Махлая А., пісалі хадайніцтвы ў РАНА, аблвыканком, у Вярхоўны Савет — ніхто не працягнуў руку дапамогі.

Райвыканком абавязаў даплачваць за ўтрыманне дзяцей тыя ведамствы, дзе працуюць іх бацькі. Але такія арганізацыі, як РКБА, камбінат грамадскага харчавання, не змаглі падпісаць дагавор — самі банкруты.

Між тым, начальнік ПМК-9 А. Віктаровіч выдаў загад аб закрыцці дзіцячага садзіка, калі дагавор не падпішуць усе без выключэння кіраўнікі. Не хапае 150 тысяч рублёў, ад іх зараз залежыць лёс дзяцей, іх бацькоў, работнікаў сада.

Няўжо нашы дзеці нікому не патрэбны?

Усяго каля 100 подпісаў.

***

Хіба не ганьба, што падвозчыца кармоў на ферме атрымоўвае больш за настаўніка?

Пры панскай Польшчы ў маёй бабулі жыў на кватэры настаўнік пачатковых класаў. Дык вось, за сваю зарплату ён мог купіць карову, і таму яго паважалі і здымалі пры сустрэчы шапку. Гэта быў самы лепшы прыклад, каб добра вучыцца, імкнуцца стаць адукаваным чалавекам.

Зараз у нас любы лайдак жыве ледзь не лепш, чым настаўнік. Якія тут могуць быць стымулы да адукацыі! Вы, Станіслаў Станіслававіч, як былы педагог ВНУ, павінны з гэтым згадзіцца.

Дзе ўзяць грошы на павелічэнне зарплаты? А навошта гэтакія апараты ў Міністэрстве асветы, РАНА? Навошта ў школах ваенныя кіраўнікі? Навошта ў сярэдніх школах, дзе менш за 100 вучняў, арганізатары, важатыя, дворнікі, гардэробшчыкі і г. д. Ёсць кіраўнікі грамадска карыснай працы — няхай і наводзяць з дзецьмі парадак. Чым не выхаванне?

Тое ж тычыцца і саміх гаспадарак, сельскіх Саветаў. Ні ў адной краіне няма такой гіганцкай бюракратычнай праслойкі, як у нас.

А плачам, дзе ўзяць грошы.

А. ТРУБІН,
Драгічын.

Пісьмы да друку падрыхтавала Людміла ДРАЗДОВА.

СУСТРЭЧА Ў ВІСКУЛЯХ

14 сакавіка гэтага года ва ўрадавай рэзідэнцыі «Віскулі» па ініцыятыве беларускага боку адбылася сустрэча Старшыні Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь В. Ф. Кебіча з прэм'ер-міністрам Рэспублікі Польшча Я. Альшэўскім. У ёй прынялі ўдзел міністр замежных спраў Рэспублікі Беларусь П. Краўчанка, Старшыня Дзяржаўнага камітэта Рэспублікі Беларусь па знешнеэканамічных сувязях В. Радкевіч, кіраўнік спраў Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь М. Каўко, а таксама В. Уладарчык, кіраўнік Упраўлення справамі Савета Міністраў Рэспублікі Польшча, Е. Макарчык, дзяржаўны сакратар МУС Рэспублікі Польшча.

У ходзе перагавораў, якія прайшлі ў дружалюбнай і канструктыўнай абстаноўцы, бакі прадметна абмеркавалі шырокае кола пытанняў, звязаных з забеспячэннем транзіту беларускіх грузаў праз польскі порт Гдыня, развіццём гандлёва-эканамічных сувязей паміж дзвюма краінамі, стварэннем сумеснага камерцыйнага банка, адкрыццё новых пагранічных пераходаў на беларуска-польскай граніцы, супрацоўніцтвам у галіне абароны правоў нацыянальных меншасцей, праблемамі барацьбы са злачыннасцю, абмеркавалі перспектывы развіцця двухбаковых сувязей.

Дасягнута дамоўленасць, што па шэрагу пытанняў, якія з'яўляліся прадметам перагавораў, у самы бліжэйшы час будуць падпісаны двухбаковыя пагадненні і пратаколы.

Я. Альшэўскі запрасіў В. Кебіча наведаць Рэспубліку Польшча з афіцыяльным візітам у красавіку гэтага года. Запрашэнне было з удзячнасцю прынята.

Служба інфармацыі Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь.

ГОМЕЛЬСКІЯ ДЗЕЦІ НА КУРОРТАХ ПОЎДНЯ

Каля трохсот навучэнцаў дзвюх гомельскіх школ разам са сваімі настаўнікамі выехалі на аздараўленне ў санаторыі Малдовы. На працягу месяца дзеці будуць адпачываць, не спыняючы заняткаў. У бліжэйшыя дні па бясплатных пуцёўках абласнога савета прафсаюзаў у лепшыя здраўніцы Адлера, Геленджыка, Анапы, іншых курортаў поўдня, а таксама ў турыстычны комплекс «Нарач» паедуць яшчэ больш за тысячу гомельскіх школьнікаў.

В. ЦЮКША.

СВАЯ СПРАВА

«АДРОЎ» НЕ ЛАМАЕ ДРОЎ

Вопыт талачынскіх прадпрымальнікаў вучыць дзелавітасці

Іван Іванавіч Маісееў пачынаў чатыры гады назад, можна сказаць, з нуля. Не атрымліваў ён ні значных датацый, ні крэдытаў, не меў ніякіх іншых ільгот. Разам са сваім малодшым братам Сяргеем і сябрам Васілём Мальцавым вырашылі яны аб'яднаць свае сродкі і намаганні ў сумеснай дзейнасці.

У 1988 годзе іх кааператыў зарэгістравалі. Навічкі-прадпрымальнікі набылі абсталяванне для ліцця пластмасы, сыравіну. Сапраўднай знаходкай для іх стаў інжынер-электроншчык Уладзімір Міхайлавіч Пятроўскі. Ён распрацаваў і ўкараніў тэхналогію вытворчасці.

І клопаты не прапалі дарэмна: неўзабаве пачаў дзейнічаць цэх па выпуску фурнітуры, кнопак, прыгожых гузікаў. Размясціўся ён у закінутым, разваленым будынку, што насупраць былой коханаўскай бальніцы. Дарэчы, яго таксама давялі да ладу ўласнымі сіламі.

Усё, як кажуць, рабілі на энтузіязме. Паўгода працавалі без зарплаты. Але калі пайшла гатовая прадукцыя, то з'явіліся і грошы. Але іх не транжырылі, не пускалі на вецер, а ўкладвалі ў вытворчасць. Вырашылі стварыць свой інструментальны ўчастак, для чаго набылі металарэзныя станкі. Праўда, былі яны старыя, спісаныя, але прадпрымальнікі хутка вярнулі ім «жыццё». Запрасілі спецыялістаў з Оршы, Віцебска, Барані. Пачалі рыхтаваць кадры і з мясцовых жыхароў. Стварылі канструктарскае бюро. Сёння без яго было б, як без рук. Сапраўды, пад кіраўніцтвам галоўнага канструктара М. Разумкова праектуюцца самыя складаныя прэс-формы. Напрыклад, перш чым асвоіць выпуск магнітафонных касет, канструктары распрацавалі дакументацыю і па ёй вырабілі больш дзесятка прэс-форм.

Зараз касеты, акрамя магнітафоннай стужкі, вырабляюць на сваім абсталяванні. Вядома, сыравіна вельмі дэфіцытная, а набываецца яна шляхам бартэрных здзелак.

Узнікла і такая праблема. Не было памяшкання, каб асвоіць серыйны выпуск касет. Але аднойчы звярнулі ўвагу на закінутае кафэ ў цэнтры Коханава. Узялі будынак у арэнду, адрамантавалі, і зараз тут вядзецца мантаж абсталявання. Сёлета прадпрымальнікі плануюць давесці выпуск касет, якія карыстаюцца вялікім попытам, амаль да 200 тысяч штук.

Нядаўна набылі электрахімічную ўстаноўку «Рэха-2000», на якую ўскладаюць сур'ёзную надзею. Яна дазваляе выпускаць прэс-формы для гадзіннікавай і абутковай прамысловасці. Цяпер праз рэспубліканскую прэсу ўстанаўліваюцца дзелавыя кантакты з пастаяннымі заказчыкамі. Усё тут робіцца з прыцэлам на перспектыву. Скажам, ёсць свая хімічная лабараторыя, якая можа распрацаваць унікальныя тэхналогіі.

Адным словам, «Адроў» ужо не звычайны, невялічкі кааператыў, а навукова-вытворчае прадпрыемства. Зазначым, з дзяржаўных фондаў у яго не ўкладзена ні капейкі. І калі гаварыць шчыра, ніхто на першых кроках не імкнуўся падтрымаць энтузіястаў. Наадварот, глядзелі недаверліва. Добра ўжо, што хоць не перашкаджалі. Праўда, летась з раёна даслалі паперку са звычайнымі ўстаноўкамі: даць справаздачу, далажыць...

Цяпер у «Адрове» 150 рабочых месц. Да канца года іх будзе значна больш. Падбор людзей вельмі строгі і прынцыповы. Тут не затрымліваюцца п'яніцы, зладзеі, гультаі. Самы высокі заработак не перавышае чатырох тысяч рублёў. Па-ранейшаму ўвесь прыбытак, усе сродкі ідуць на развіццё вытворчасці.

Па праву ганарацца ў калектыве сваім аўтапаркам. У ім 26 машын, пераважная большасць якіх у мінулым спісаныя, а зараз — на хаду.

Плённа працуюць дзве будаўнічыя брыгады. Адна з іх узводзіць вытворчыя аб'екты, другая—жыллё. Пабудавана шмат: хімлабараторыя, механічны цэх, аб'екты бытавога карыстання, складскія памяшканні, кацельня. Завяршаецца будаўніцтва пяці катэджаў для сваіх спецыялістаў.

Важна, што адроўцы робяць не толькі для сябе, але і адгукаюцца на шматлікія просьбы. Яны сваімі сіламі ў два разы расшырылі падстанцыю ў вёсцы Марцюхова, пабудавалі ў Коханаве боксы для картынг-клуба. Апрача таго, здалі цеплавы вузел для новага дзіцячага сада, жылы дом у калгасе імя Заслонава. Нядаўна заклалі падмурак чатырох жылых дамоў для прамысловага прадпрыемства.

Такія прадпрымальнікі, як І. Маісееў і яго аднадумцы-памочнікі, сапраўды здольныя рабіць магчымае і немагчымае. Але, на жаль, іх яшчэ вельмі мала. Больш бы такіх непаседлівых і дзелавых людзей!

Тамара МАХТАДУЙ.
Талачынскі раён.

Амаль дзве тысячы кліентаў мае Мінскі камерцыйны банк «ПОШУК». Днямі ён аб'явіў аб сваім пераўтварэнні ў акцыянерную ўстанову. Заснавальнікамі банка з'яўляюцца буйныя прамысловыя прадпрыемствы і арганізацыі Мінска.

Сёння ва ўсіх службах банка шырока ўкараняецца камп'ютэрная тэхніка. Неабходнасць гэтага выклікана вялікай колькасцю фінансавых аперацый і выхадам «Пошуку» на міжнародную арэну.

НА ЗДЫМКАХ: загадчык камерцыйнага аддзела банка «Пошук» Д. ПЯТРЭНКА прымае ўдзел у рабоце Беларускай фондавай біржы; новую камп'ютэрную праграму распрацоўваюць галоўны спецыяліст А. МЕДУНЕЦКІ і загадчык аддзела праграмных сродкаў В. КАЗЛОЎСКІ.

Фота Я. ПЯСЕЦКАГА.

КАШТОЎНЫЯ ПАПЕРЫ

Рубрыку вядзе Аляксандр БУРДА, брокер фірмы «Аліна»

Акцыі — на любы густ

У папярэднім артыкуле быў дадзены кароткі агляд акцый мінскіх акцыянерных кампаній: «Садружнасць», БелАСКА, Прыорбанк, «Мона», «Дэтэктыў», Біржавы банк. Паспрабуем прааналізаваць гэтыя каштоўныя паперы, маючы на ўвазе тры галоўныя якасці (аб іх ішла размова ў першым артыкуле) — надзейнасць, даходнасць, ліквіднасць. Пры гэтым трэба памятаць, што ў большасці новаўтвораных кампаній акцыі не падмацаваны асноўнымі фондамі: фактычна грошы акцыянераў сабраны пад намеры і прафесіяналізм заснавальнікаў.

Пачнём з акцый АТ «САДРУЖНАСЦЬ». Іх надзейнасць можна ацаніць вышэй за сярэднюю, сярод жа заснавальнікаў — вядомая пасрэдніцкай дзейнасцю кампанія «Ранар» і даволі магутны Мінскбізнесбанк. Праўда, асноўны від дзейнасці «Садружнасці» (гандлёва-закупачная) ва ўмовах новых цэн і новых падаткаў становіцца не такім выгадным, як раней. Акрамя таго, надзейнасць аб'ектыўна зніжаецца з-за абмежавання ў статуце АТ: кожнаму акцыянеру-заснавальніку забаронена на працягу двух гадоў прадаваць 33 працэнты сваіх акцый. Відаць, велічыня дывідэндаў і, такім чынам, курсавы кошт акцый будуць падвергнуты рэзкім перападам —у залежнасці ад даходаў, якія ў гэтай галіне вельмі цяжка прадказаць. Часткова гэтыя перапады змякчаць гарантаваныя Мінскбізнесбанкам дывідэнды — 16,5 працэнта гадавых. Хоць і нямнога пры цяперашняй інфляцыі, але лепш, чым нічога. Ліквіднасць акцый (г. зн. магчымасць іх прадаць) абмежавана з-за параўнальна высокага наміналу і абмежаванняў у статуце.

Такім чынам, акцыі АТ «Садружнасць» маюць нядрэнную надзейнасць пры цяжкапрадказальнай даходнасці і нізкай ліквіднасці. Іх варта купіць таму, хто не вельмі цікавіцца даходам пры ўкладанні сродкаў, або таму, хто гатовы рызыкнуць у надзеі прадаць акцыі даражэй — «згуляць на розніцы».

Акцыі страхавой кампаніі БелАСКА. Страхавая справа ўсюды, у тым ліку і ў нашай краіне, з'яўляецца надзейным і выгадным укладаннем грошай. Гэта пацвярджае прыклад добра вядомай кампаніі АСКА, якая ў шмат разоў павялічыла свой прыбытак у мінулым годзе. АСКА — асноўны заснавальнік БелАСКА, і акцыянеры, відаць, могуць разлічваць на высокія даходы. Асабліва калі ўлічыць, што ў адпаведнасці са статутам БелАСКА не менш 20 працэнтаў прыбытку накіроўваецца на выплату дывідэндаў. Ліквіднасць акцый таксама высокая — яны свабодна прадаюцца і купляюцца, у тым ліку праз фондавую біржу. Гэта, пры цэнавай даступнасці акцый, можа садзейнічаць стабільнаму росту курса.

Такім чынам, акцыі БелАСКА валодаюць рэдкім спалучэннем добрай надзейнасці, значнай даходнасці і высокай ліквіднасці. Гэта — добрае ўкладанне. На жаль, устаўны фонд БелАСКА параўнальна невялікі і колькасць акцый абмежаваная. Дарэчы, можа адбыцца і другі выпуск...

Вельмі надзейнымі, хоць і некалькі менш даходнымі, традыцыйна лічацца акцыі банкаў. Акцыянеры ПРЫОРБАНКА і ствараемага БЕЛАРУСКАГА БІРЖАВОГА БАНКА будуць, напэўна, атрымліваць стабільныя, хоць і не вельмі высокія дывідэнды. Немалаважна, што акцыі біржавога банка яшчэ можна набыць па наміналу (ідзе падпіска). Ліквіднасць гэтых акцый з-за нізкага наміналу чакаецца вельмі высокай — яны ўжо цяпер актыўна ходзяць на фондавай біржы. Вельмі прыцягальнымі для пакупнікоў павінны аказацца акцыі банкаў «БЕЛАРУСЬ» і «ДУКАТ». Дарэчы, прапановы акцый розных банкаў такія вялікія, што могуць перавысіць попыт.

Нізкі намінал і высокія дывідэнды, якія ўжо былі выплачаны ў 1991 годзе, вызначаюць акцыі фірмы «МОНА». Вельмі істотна, што акцыі «Моны», у адрозненне ад іншых, забяспечаны вытворчымі фондамі — у акцыянернае таварыства было ператворана дзяржаўнае прадпрыемства. Гэтыя акцыі, безумоўна, вельмі надзейныя і дастаткова даходныя, але, на жаль, іх ліквіднасць крайне малая. Прычына гэтага — яўна завышаны курс: чатыры і больш наміналы. Верагодна, мала знойдзецца ахвотнікаў плаціць за 500-рублёвую акцыю дзве-дзве з палавінай тысячы, нават пры высокіх дывідэндах.

Закончылася падпіска на акцыі АТ «ДЭТЭКТЫЎ». Пры вельмі нізкім наміналe і патэнцыяльна высокіх дывідэндах (паабяцана звыш 25 працэнтаў, часткова — у валюце) за надзейнасць гэтых акцый цяжка паручыцца — грошы ўкладваюцца ў выданне кніг і вытворчасць фільмаў, а на гэтым рынку ў апошні час назіраецца затаварванне. Праўда, кіраўніцтва «Дэтэктыва» энергічна разгортвае дзейнасць у самых розных напрамках, што памяншае рызыку і павялічвае прыцягальнасць акцый.

Падводзячы вынікі, можна сказаць: верагодна, усе акцыі знойдуць свайго пакупніка. Людзі, якія жадаюць рызыкнуць, могуць купіць акцыі «Дэтэктыва» ці «Садружнасці». Тыя, хто баяцца страціць укладзеныя грошы, аддадуць перавагу надзейным акцыям аднаго з банкаў. Чалавек, які хоча спалучыць надзейнасць з высокім даходам, падумае аб набыцці акцый БелАСКА. А той хто захоча ўкласці грошы ў прамысловую вытворчасць, — купіць акцыі «Моны» ці пачакае акцыяніравання буйных прадпрыемстваў.

Між іншым, акцыі можна купіць у брокерскай фірме «АЛІНА»! Вас чакаюць з 10 да 17 гадзін па адрасу: вул. Славінскага, 1, корп. 1. Званіце па тэлефоне 64-16-30.

Чаму я стаў «прадпрымальнікам»?

МАНАЛОГ ПРАФЕСІЯНАЛА-АДЗІНОЧКІ

Аднойчы, спазняючыся на работу, я «прытармазіла» ярка-чырвоны лімузін, за рулём якога сядзеў элегантнага выгляду малады чалавек. Пакуль ехалі — разгаварыліся. «Адны завуць мяне спекулянтам, іншыя — прадпрымальнікам, — пачаў Ігар — так звалі маладога чалавека. —, Але мой вопыт, магчыма, пойдзе некаму на карысць.

З чаго ўсё пачалося? Напэўна, з выпадку. З дзяцінства бацькі мне ўнушалі: вучыся добра, працуй сумленна і абавязкова даб'ешся поспеху. І я верыў. У школе — амаль выдатнік, у інстытуце — чырвоны дыплом. Пасля, маючы самыя радасныя надзеі, трапіў у адзін з праектных інстытутаў Мінска. Далі мне, як маладому спецыялісту, 120 рэ ў месяц плюс дваццатнік прагрэсу ў квартал. Хутка ажаніўся. Вось тады і прыйшлося задумацца аб фінансавым сямейным дабрабыце. Бацькі ўжо на пенсію выйшлі, жонка — у дэкрэце, дзіця. Жылі асобна. Мяса елі раз у тыдзень, а што датычыць убораў і падарожжаў, аб гэтым нават і не марылі. А хацелася прыгожага адзення, зручнай мэблі магчымасці хадзіць у рэстараны і не асабліва трывожачыся, траціць любыя грошы, увогуле, нармальнага чалавечага жыцця і не праз 20—30 гадоў, а сёння, цяпер, адразу.

Паглядзеў я на старэнькія боцікі і заношаную сукенку сваёй жонкі, і стала неяк сорамна: здаровы мужык з галавой і рукамі, не магу нармальна забяспечыць сваю сям'ю. А потым выпадкова аб'явіліся сваякі ў Польшчы. Спісаўся з імі, атрымаў запрашэнне. З'ездзіў. Прывёз для пачатку нейкі хлам — розныя там сінтэтычныя касцюмчыкі, танную касметыку. Падлічыў прыбытак і зразумеў, што гэта справа вельмі выгадная. Далей — больш. Па-буйному, вядома, не працаваў, але з дробязі на добрае жыццё хапала. Паступова абставіў кватэру, купіў машыну, «відзік», стэрэаапаратуру. Жонка забылася, што такое стаяць у чэргах. Плюнуў на дыплом, звольніўся з работы і стаў прафесіяналам-адзіночкам. Працоўную кніжку на ўсякі выпадак у кааператыў паклаў. Дзяржава, натуральна, як магла, спрабавала «прыціснуць» такіх, як я. Але і мы не лыкам шытыя. Увялі «візіткі», я арганізаваў сваю гандлёвую сетку, якой аддаваў частку прыбытку. Устанавілі «драконаўскія» нормы вывазу тавара за мяжу — я завёў уласнае «акно», гэта значыць знаёмага таможніка — таксама не бясплатна.

Вывозіў усё, пачынаючы з дзіцячых цацак і канчаючы запчасткамі для аўтамабіляў. Што датычыць Закона, то я, як Астап Бендэр, заўсёды хадзіў па краю, яго парушаць ні-ні. Адтуль прывозіў дабротныя рэчы, прычым толькі для пастаянных кліентаў. Іншы раз наездзішся да чорцікаў у вачах, але адчуванне таго, што ідзеш па гэтаму жыцці як сапраўдны мужчына, апраўдвала ўсё...

Не скажу, што ў падобнай сітуацыі аказаліся ўсе мае «калегі». Хто працуе па-буйному, рызыкуе іншым. Я ж спадзяюся, што набыты вопыт дапаможа мне і ў будучым. Вядома, свой капітал я зарабіў, выкарыстоўваючы праблемы грамадства і сваю камерцыйную жылку. Але якое выйсце, калі дзяржава не ў стане забяспечыць такіх, як мы, добрай зарплатай, гарантаваць упэўненасць не толькі сабе, але і маім дзецям?

Цяпер збіраюся стварыць малое прадпрыемства. Хоць час ужо і тут страчаны — адны падаткі адбіваюць ахвоту. А яшчэ шмат іншых праблем. Ды і адносіны ў грамадстве да такіх як я — неадназначныя. І будуць такімі яшчэ доўга, пакуль людзі не зразумеюць, што кожны павінен рабіць тое, што ўмее. На маю думку, толькі добра забяспечаны чалавек можа дапамагчы стаць на ногі як уласнай сям'і, так і дзяржаве.

Запісала **А. ШУМАРАВА.**

НАМ ЯШЧЭ ВЕРАЦЬ, АЛЕ НЕ ВЕЛЬМІ

Чатыры гады назад было 140, у мінулым годзе, пасля вядомых жнівеньскіх падзей, — 40, цяпер — 13. Усяго столькі ўдзельнікаў сабрала традыцыйная выстаўка «Прамэкспа-92» польскай пасрэдніцкай фірмы «Стофратэкс», якая працавала ў сакавіку ў Мінску. Як ні сумна, прыйдзецца прызнаць: цікавасць заходніх бізнесменаў да патэнцыяльных партнёраў з нашай рэспублікі моцна пахіснулася. Калі раней з дапамогай гэтай фірмы, якая ўжо чатыры гады працуе ў Беларусі, сюды везлі свой тавар, ідэі і планы супрацоўніцтва прадстаўнікі малога і сярэдняга капіталу большасці еўрапейскіх дзяржаў, то цяпер—толькі палякі. І то засталіся толькі непапраўныя энтузіясты і аптымісты.

— Час інфармацыйна - азнаямленчых экспазіцый, відаць, мінуў, — так пракаменціраваў гэты факт шэф фірмы «Стофратэкс» Марэк Стопа. — Вопыт паказвае, што і ў вас, і ў нас нямала прадпрымальнікаў, якія гуляюць у бізнес і настроены толькі на тое, каб «зняць вяршкі». Нішто іншае іх не цікавіць. А вось больш саліднае і даўгачаснае супрацоўніцтва вельмі праблематычнае. Заходніх бізнесменаў палохае не столькі палітычная нестабільнасць, колькі нестабільнасць беларускіх, расійскіх і іншых эканамічных законаў, несумяшчальнасць цэн, а галоўнае — пастаяннае змяненне парадку ліцэнзавання, экспарту і імпарту, размеры пошлін.

Ёсць і іншыя тармазы. Самы моцны з іх — нізкая культура дзелавых аперацый. На Захадзе прынята: калькуляцыю, іншыя аблічванні і падлікі, дэталізацыю планаў робіць купец і заказчык, а не інвестар. Нашы ж нованароджаныя бізнесмены імкнуцца «павесіць» гэтую работу на зарубежных, якія ні сном, ні духам не ведаюць, дзе ў Беларусі знаходзяцца тыя або іншыя вытворчыя магутнасці і якія іх магчымасці. Больш таго, не маюць да іх доступу. На гэтым, дарэчы, закончыліся многія ранейшыя «пратаколы аб намерах».

Яшчэ перашкода — адсутнасць даведнікаў цэн, вобразна кажучы, цэнавых слоўнікаў, з дапамогай якіх можна было б прымерыць неймаверна паталочныя нашы лічбы да сусветнага ўзроўню, зрабіць адваротны «пераклад». У выніку многія тавары залежваюцца на складах. Для нас — справа прывычная, для іх —бяда, пагроза страт, убачыўшы аднойчы такую перспектыву, другі раз «фірмачы» ўвязвацца ў гісторыю не спяшаюцца.

Слоўнік бізнесмена

ХЕДЖЭР. Фірма, банк ці іншы гаспадарчы суб'ект, які ажыццяўляе на ф'ючэрснай біржы аперацыі па хеджыраванню.

ЦАНА БІРЖАВАГА ТАВАРУ. Складваецца з біржавай каціроўкі і надбаўкі ці скідкі з яе ў залежнасці ад якасці, аддаленасці ад месца пастаўкі, што прадугледжана правіламі біржы, і іншых адхіленняў ад біржавага стандарту.

ЦАНА РАЗЛІКОВАЯ. Адзіная цана кожнай ф'ючэрснай пазіцыі на даны дзень. Устанаўліваецца разліковай палатай на падставе цэн здзелак, заключаных у апошнюю мінуту перад заканчэннем гандлю. Прымяняецца для падліку дэпазітаў і маржы, а таксама для вызначэння цэн, па якіх ліквідуюцца ф'ючэрсныя кантракты ў выпадку пастаўкі рэальнага тавару.

ЧАРТЫ. Графікі цэн, якія прымяняюцца для ўліку і прагназіравання цэн. Бываюць слупковыя чарты і тыпу кропка-крыжык. Прагноз ажыццяўляецца шляхам ідэнтыфікацыі фігур і іншых графічных сігналаў, якія паяўляюцца на графіках. Найбольш часта выкарыстоўваюцца спекулянтамі.

КЛЮЧЫ ДА СВЕТУ БІЗНЕСУ

Сёння слова «р ы н а к» ужо не выклікае хвалі абурэння нават у самых артадаксальных прыхільнікаў адміністрацыйна-размеркавальнай мадэлі эканомікі. Як ні круці, а быццё ўсё ж вызначае свядомасць, і калі нават самым заўзятым аптымістам стала відавочна, што «так далей жыць нельга», прыйшло ўсведамленне неабходнасці вяртання на дарогу цывілізацыі з таго эканамічнага тупіка, у які завяла некалі багацейшую краіну настойлівая спроба на адной шостай частцы сушы пабудаваць утапічную сістэму. Сістэму гаспадарання, калі няма ні гаспадароў, ні рэальных стымулаў да ўдасканалення вытворчасці, ні залежнасці ўзроўню жыцця ад вынікаў працы.

АЛЕ АДНА СПРАВА — ІДЭЯ, і зусім іншая — яе ўвасабленне. За сваё жыццё мы бачылі і чулі масу цудоўных заклікаў і лозунгаў, ні адзін з якіх так і не быў рэалізаваны. Таму натуральна ўзнікае пытанне: «А ці ёсць рэальныя ўмовы для развіцця рынкавых адносін і бізнесу на нашай шматпакутнай зямлі?».

Пытанне не марнае. Навязаць сілай зверху любую эканамічную сістэму можна, але нельга прымусіць яе працаваць эфектыўна, калі яна не будзе прынята і падтрымана насельніцтвам. А для гэтага людзі павінны разумець, што такое рынак, што ён можа ім даць і што ён ад іх патрабуе ўзамен.

Брашура, якая прапануецца вашай увазе і з'яўляецца рэфератам кнігі вядомага ў ЗША спецыяліста па бізнесу віцэ-прэзідэнта Інстытута Джэферсана Эрыка Л. Стодарда «Сем крокаў да поспеху», можа паслужыць добрай падмогай для савецкіх чытачоў, якія цікавяцца праблемамі бізнесу.

НЕКАЛЬКІ ПАПЯРЭДНІХ СЛОЎ

Мэта гэтай брашуры — прадаставіць вам, будучым бізнесменам ці ўладальнікам невялікіх прадпрыемстваў, практычную інфармацыю аб тым, як дасягнуць поспехаў ва ўмовах свабоднага рынку. Вядома, ёсць істотныя адрозненні паміж эканамічнай сістэмай ЗША і СССР, але я не магу пагадзіцца з тымі, хто сцвярджае, што вопыт цывілізаваных краін не можа быць прыменены ў краіне, якая займае 1/6 частку сушы. Больш таго, я перакананы, што ў пэўнай меры выказваемыя тут ідэі могуць працаваць ужо сёння, хоць у цэлым нашы рэкамендацыі звернуты ў будучыню, калі, паводле выказвання Томаса Джэферсана, чыё імя носіць наш інстытут, «урад стане кіраваць лепш за ўсё, кіруючы менш за ўсё».

РАЗВЕНЧВАННЕ ВАСЬМІ РАСПАЎСЮДЖАНЫХ МІФАЎ ПРА БІЗНЕС

МІФ № 1: Бізнес—гэта рызыка. Па сваёй прыродзе бізнес сам па сабе не з'яўляецца рызыкай, рызыкуюць людзі, што займаюцца бізнесам! У бізнесе, які арганізаваны правільна і добра кіруецца, рызыка мінімальная. Хіба рэстараны «Макдональдс» — рызыкоўная справа?

Мудры прадпрымальнік старанна выбірае сабе справу і арганізуе яе такім чынам, каб ступень рызыкі не перавышала разумнай мяжы.

МІФ № 2: Прадпрымальнікі рызыкуюць па-буйному. Гэты міф непасрэдна звязаны з папярэднім. Існуе памылка, што прадпрымальнікі пастаянна па-буйному рызыкуюць. Слова «рызыка» любяць ужываць эканамісты ў адносінах да людзей, якія адкрываюць уласнае прадпрыемства. І некаторыя прадпрымальнікі, падліваючы масла ў агонь, называюць сябе мотамі і азартнымі іграмі.

Аднак навуковыя даследаванні, назіранні, ды і здаровы сэнс абвяргаюць гэты міф. На самай справе, калі прадпрымальнікі аказваюцца ў сітуацыях, дзе неабходна ўзважыць вынікі рызыкоўнага кроку, яны не праяўляюць схільнасці да вялікай рызыкі. Дзіўна, але некаторыя эканамісты часта гавораць, што размер прыбытку прапарцыянальны ступені рызыкі. Гэта не зусім так. Часцей за ўсё значная рызыка не дае вялікага прыбытку, наадварот, выдатных вынікаў дабіваюцца мала рызыкуючыя прадпрыемствы. Калі прадпрымальнік імкнецца да пэўнай мэты, але яе дасягненне звязана з рызыкай, то ён пастараецца знайсці каго-небудзь, хто падзеліць з ім гэтую рызыку, а затым і прыбытак.

МІФ № 3: Неабходна грандыёзная ідэя. Мы часта сустракаем людзей, якія думаюць, што дасягнуўшыя поспеху прадпрыемствы заўсёды пачынаюцца з адкрыцця грандыёзнай ідэі. Зусім не так! Толькі нязначная колькасць новых прадпрыемстваў грунтуецца на адкрыцці. Больш таго, яшчэ меншая колькасць адкрыццяў дае прыбытак. Самыя добрыя ідэі, на якіх ствараецца большасць новых прадпрыемстваў, — гэта выпрабаваныя і надзейныя тавары і паслугі.

МІФ № 4: Неабходны вопыт. Неабходнасць вопыту часам перабольшваецца. Вопыт мае значэнне, але не такое ўжо вялікае. Аднак не трэба спяшацца з вывадам, што вам зусім не патрэбны ні веды, ні вопыт. Ды не! Справа заключаецца ў тым, што зусім не абавязкова працаваць на працягу многіх гадоў, каб затым пачаць уласную справу і дасягнуць поспеху. Вялікі вопыт можа аказацца дарэмным. Часам людзі, якія маюць дзесяцігадовы стаж работы, не валодаюць неабходным вопытам. Проста іх, скажам, месячны вопыт быў паўтораны 120 разоў. Вопыт — гэта не час, а справы і творчасць. Генры Форд не меў ніякага вопыту кіравання буйной аўтамабільнай кампаніяй да таго, як ён стварыў сваю ўласную фірму.

МІФ № 5: Неабходна куча грошай. Толькі нямногія прадпрымальнікі пачыналі, маючы вялікія грошы. Адным з асноўных талентаў, якім павінен валодаць прадпрымальнік, з'яўляецца здольнасць або пачаць справу з вытворчасці шнуркоў, або законным шляхам атрымаць патрэбную суму. Вядома, гэта нялёгка. Грошы значна ўсё аблягчаюць. Але калі іх у вас няма, прыйдзецца абысціся без іх, калі вы маеце сур'ёзны намер пачаць уласную справу. Вам напэўна спатрэбяцца грошы, але яны неабавязкова павінны быць вашымі ўласнымі. Грошы — усяго толькі рэсурс, які вам трэба атрымаць, але ні ў якім выпадку не дазваляйце ім вісець над вамі і вашай справай.

МІФ № 6: Вялікі бізнес раздавіць вас. Фактычна ж вялікі бізнес залежыць ад малога бізнесу. Напрыклад, у японскай кінакамеры або шведскім аўтамабілі «Вольва» на дзіва невялікая колькасць кампанентаў, якія выраблены ў кампаніі, чыю назву носіць тавар. Часам ніводная дэталь не выпускаецца фірмай. Вельмі часта менавіта малыя прадпрыемствы займаюцца канчатковай зборкай вырабаў, іх упакоўкай і перавозкай.

МІФ № 7: Можна хутка разбагацець. На жаль, многія папулярныя сродкі масавай інфармацыі запэўніваюць, што багацце чакае ўсякага, хто стаў на шлях прадпрымальніцтва і пры гэтым дабіўся поспеху. Некаторыя людзі думаюць, што толькі несумленныя хутка становяцца багатымі. Хутчэй за ўсё гэты міф распаўсюджваецца гультаямі.

Маючы свой уласны бізнес, вы можаце зарабіць намнога больш, чым калі б вы працавалі на кагосьці. Але не спадзявайцеся разбагацець хутка.

МІФ № 8: Прадпрымальнікамі не становяцца, а нараджаюцца. Шырока распаўсюджана памылковая думка, што якасць прадпрымальніка любога роду закладваецца пры нараджэнні. Той, хто так думае, не дапускае, што прадпрымальніцтву можна навучыцца. Мы ж ведаем лепш за іншых, што гэта менавіта так.

8 ЗАПАВЕДЗЯЎ БІЗНЕСУ ВА ЎМОВАХ СВАБОДНАГА РЫНКУ І СРОДКІ АД ВЫСОКІХ ЦЭН

ЗАПАВЕДЗЬ 1: Кіруйся інтарэсамі кліента. Памятайце: нікому няма справы, які ваш бізнес ці тавар, людзям важна ведаць, што ваш бізнес і прадукт робяць для іх. Кожны тыдзень вам трэба задаваць сабе і сваім супрацоўнікам такое пытанне: якую праблему нашага кліента мы вырашаем і ці ўдаецца нам рабіць гэта лепш з кожным днём.

Не забывайце, што кліенты набываюць не ваш прадукт, а вынікі яго дзеяння. Калі, напрыклад, вы вырабляеце жаночае адзенне, то пакупніцы ўсё роўна, якую тэхналогію вы выкарыстоўваеце, якія сыравінныя і вытворчыя цяжкасці пераадольваеце. Яе хвалюе толькі тое, як яна сябе адчувае ў вашай сукенцы, ці да твару яна ёй, наколькі трапна цана адпавядае каштоўнасці вырабу для яе.

Самым важным элементам бізнесу з'яўляецца кліент. Няма кліента — няма і бізнесу.

ЗАПАВЕДЗЬ 2: Працуйце над сваім бізнесам, а не ў ім. Будучы прадпрымальнікам, вы павінны пастаянна шукаць новыя магчымасці, загадзя ведаць аб надыходзячых цяжкасцях і быць да іх гатовымі. Абавязкам вашых работнікаў з'яўляецца забеспячэнне функцыяніравання сістэмы вашага бізнесу аж да дробных дэталей. Калі ж вы самі загразнеце ў дробязях, то хутка, нібы той капітан, які сам узяўся кідаць вугаль у топку, разаб'яце свой карабель аб скалы.

Людзі, якія пачынаюць сваю ўласную справу, падзяляюцца на тры тыпы: тэхнары, людзі якія кіруюць (менеджэры) і прадпрымальнікі. Большасць спраў адкрываюць тэхнары, вось чаму 80 працэнтаў новых прадпрыемстваў становяцца банкрутамі на працягу трох гадоў.

ЗАПАВЕДЗЬ 3: Скарыстай рэкламу непасрэднага рэагавання. Існуюць два віды рэкламы: рэклама ўсведамлення і рэклама непасрэднага рэагавання. Рэклама ўсведамлення прызначана для прадстаўлення тавара спажыўцу і для вызначэння яго месца на рынку.

Рэклама непасрэднага рэагавання прадугледжвае атрыманне прамой рэакцыі ад спажыўца на вашу прапанову.

ЗАПАВЕДЗЬ 4: Гарантуй кліенту задавальненне. Прадаючы тавар кліенту, вы бераце з яго грошы, але пры гэтым павінны быць гатовы, калі тавар акажацца з дэфектам, поўнасцю вярнуць яго кошт ці замяніць спраўным. Калі вы адмаўляецеся гэта рабіць, то вы напэўна ілжэц і падманшчык.

Мы глыбока перакананы, што бізнес абавязаны быць высокамаральным і этычным. Таму, калі вы прапануеце тавар ці паслугу, то вы павінны гарантаваць поўнае задавальненне свайму кліенту. Мы лічым, што гэта і ёсць добры бізнес. Які ж кліент адмовіцца зайсці ў магазін ці цэнтр сервісу, дзе яму гарантавана задавальненне?

ЗАПАВЕДЗЬ 5: Кожны тыдзень май справаздачу аб прыбытку і стратах і ніколі не заставайся без наяўных сродкаў. Некаторыя вельмі буйныя кампаніі цярпелі фіяска толькі таму, што аб складанасцях у абарачэнні сваіх сродкаў яны даведваліся толькі праз месяц. У выніку яны не паспявалі прыняць меры па прадухіленню катастрофы...

ЗАПАВЕДЗЬ 6: Узнагароджвай паводзіны, якія хочаш убачыць. Гэты прынцып пераняты для бізнесу з псіхалогіі. Калі вы марыце, каб кліент зноў звярнуўся да вас, то ваш сервіс павінен пакідаць у яго толькі станоўчыя ўражанні. Аналагічна, калі хочаце, каб вашы работнікі пачалі працаваць лепш, вам трэба ставіцца да іх з павагай. Вашы работнікі — вашы першыя кліенты.

Прадастаўце сваім пастаянным кліентам скідку 10, максімум 20 працэнтаў.

ЗАПАВЕДЗЬ 7. Арганізуй бізнес зыходзячы з функцый, а не асоб. Арганізацыя бізнесу зводзіцца да трох асноўных функцый: 1) маркецінг, 2) вытворчасць, 3) фінансы.

Не трэба рабіць памылку, прымаючы на работу чалавека толькі таму, што ён ваш сваяк, ці па якіх-небудзь іншых меркантыльных ці палітычных меркаваннях. Асабістая адданасць і надзейнасць важныя, але не яны гарантуюць поспех.

ЗАПАВЕДЗЬ 8: Фінансавы дабрабыт кампаніі і вашы ўласныя поспехі не адно і тое ж. У прадпрымальнікаў бываюць няўдачы. Іх проста не можа не быць у таго, хто творча працуе. Калі ў бізнесмена няма зрываў, гэта азначае, што ён больш не рухаецца наперад. Большая частка вялізных багаццяў была створана на няўдачах. Мы мала бяром з удач, мы вучымся толькі на няўдачах. Багацце не вымяраецца ні грашыма, ні матэрыяльнымі дабротамі, яно выражаецца ў здольнасці людзей ствараць іх. Калі самастойнага чалавека пазбавіць грошай, але дазволіць яму працаваць ва ўмовах свабоднага рынку, хутка ён адновіць сваю справу і верне ўсё, што было страчана.

Эрык Л. СТОДАРД.
(Кніга рыхтуецца да друку асобным выданнем.)

РОЗГАЛАС

У НАЯЎНАСЦІ 5.000 І ПЫТАННЕ: «БЫЦЬ ЦІ НЕ БЫЦЬ?»

Каштоўнасць нашага чалавека заключаецца ў тым, што ён выкарыстоўвае кожную магчымасць для таго, каб знайсці выйсце з любой сітуацыі і дасягае кампраміс па любому пытанню. Але часам нават гэтая каштоўнасць не можа яму нічым дапамагчы.

Падобна (зноў мы пра гэтую каштоўнасць), ёй не прыйдзецца «лайдачыць» і тады, калі пачнецца сезон летніх водпускаў. Чаму? Бо ўсё проста: не ўсім па кішэні тыя грошы, якія будуць «прасіць» за пуцёўкі. Мы патэлефанавалі ў аб'яднане «Мінсктурыст» намесніку генеральнага дырэктара Мікалаю Красноўскаму і канчаткова ўпэўніліся: праблем з адпачынкам нам не мінуць. Натуральна, трэба прывесці прыклад. Калі ласка. Недахвату ў пуцёўках сёлета не будзе. Можна з'ездзіць на адпачынак у Крым, на Каўказ, у Краснадар, Прыбалтыку, Ташкент і нават ва Узбекістан. Але... На сённяшні дзень пуцёўка ў Анапу каштуе каля 4.000 рублёў — гэта значыць, што кожны дзень пражывання побач з морам і паўдзённым сонцам будзе каштаваць каля 200 рублёў. Зноў-такі зробім агаворку — гэта пакуль такі тарыф: што будзе пазней, невядома. Білет да Анапы на самалёт у абодва канцы каштуе 720 рублёў, на цягнік —334. Як бачым, чым шчэй едзеш, тым таннейшы будзе. Але так ці інакш — менш 5.000 рублёў за такі адпачынак не выкладзеш.

Які ж вывад адсюль трэба зрабіць? А ён просты: адпачывайце, шаноўнае спадарства, дома.

Ігар ШЧУЧЭНКА.

ВОСЬ ДЫК БАРТЭР!

ГОМЕЛЬ (У. Пернікаў). Летась у другім паўгоддзі завод хімічных вырабаў зрабіў 49 адгрузак за межы рэспублікі. Прычым у 24 выпадках — без дазволу аблвыканкома. Усяго з Беларусі ў выніку гэтага сышло толькі аднаго ізапрэну на 1 мільён 283 тысячы рублёў, у той жа час у 20 выпадках яна нічога не атрымала ўзамен.

Між тым тэрміны дзеяння дагавораў з Харкаўскім акцыянерным таварыствам «Інвестар», трэстам «Сочыграмадзянбуд» і іншымі арганізацыямі ўжо скончыліся. Чакаюць не дачакаюцца бартэрнай адгрузкі сыравіны, трыкатажу, абутку, маразільных камер, прыбораў і г.д. таксама ад прадпрыемстваў Данецкай, Львоўскай, Арлоўскай, Бранскай, Яраслаўскай і іншых абласцей Украіны і Расіі. А з Чабаксар у абмен на пастаўленыя заводам падушкі, пуховыя коўдры, цырату, ізален на агульную суму 231 тысяча рублёў прыслалі толькі адзін відэамагнітафон і 40 калькулятараў на 14,5 тысячы рублёў. Маўляў, глядзіце і радуйцеся.

Як быць у гэтай далікатнай сітуацыі — вось над чым ламаюць галовы кіраўнікі прадпрыемства. Падаваць у гаспадарчы суд? Дык дзе гарантыя, што яго рашэнне будзе выканана ў той суверэннай дзяржаве, дзе знаходзіцца даўжнік? Застаецца толькі спадзявацца на добрасумленнасць партнёраў. Упраўленне эканамічных злачынстваў упраўлення ўнутраных спраў Гомельскага аблвыканкома звярнулася да старшыні аблвыканкома М. Вайцянкова з просьбай даручыць камісіі ўпраўлення мясцовай прамысловасці разгледзець пытанне аб мэтазгоднасці далейшага знаходжання дырэктара завода Э. Дзембоўска на гэтай пасадзе. Цікава, якое рашэнне яна прыме?

ШТО МОЖА «ЧАЙКА» СУПРАЦЬ КАМАЗа

У дарожна-транспартным здарэнні на Мінскай кальцавой аўтамабільнай дарозе паблізу перакрыжавання яе з праспектам Машэрава пацярпелі пасажыры «Чайкі», якая належыць аўтабазе УС Саўміна рэспублікі.

Адзін з іх — грамадзянін Тайваня, прэзідэнт буйной фірмы, які прыбыў у Мінск на дзелавую сустрэчу з кіраўніцтвам асацыяцыі «БелІСТ», памёр на месцы аварыі, другі пасажыр — прадпрымальнік з ЗША і вадзіцель «Чайкі» з цяжкімі пашкоджаннямі дастаўлены ў бальніцу.

Прычынай аварыі стаў выезд на паласу сустрэчнага руху КАМАЗа, які кіраваў вадзіцель Заслаўскай кардоннай фабрыкі К. З месца аварыі ён збег, і толькі праз некалькі гадзін быў знойдзены пры спробе ўтапіцца ў вадасховішчы «Дразды». З пераахаладжэннем арганізма, у нецвярозым стане ён змешчаны на лячэнне ў рэанімацыю. Расследаванне трагедыі праводзіць следчы аддзел УУС Мінгарвыканкома.

САБАКА НЕВІНАВАТЫ

Многія мінчане сёння трымаюць у сябе чатырохногіх сяброў — сабак. На жаль, не ўсе іх гаспадары самі выхаваны і законапаслухмяныя. Будучы ў нецвярозым стане, непрацуючы В. Карачун, 27 гадоў, які жыве па вуліцы Бірузова, «забаўляўся» ў дзённы час тым, што нацкоўваў сваю сабаку на прахожых.

Хмель заслаў вочы і затуманіў розум малайца: у адказ на зробленую яму заўвагу міліцыянерам патрульна-пастовай службы Фрунзенскага РАУС, што праходзіў міма, Карачун нацкаваў сабаку і на яго. Дзейнічаючы ў строгай адпаведнасці з Законам Рэспублікі Беларусь «Аб міліцыі», супрацоўнік быў вымушаны прымяніць зброю. Шкада загінуўшага сабаку: ён жа невінаваты ў тым, што гаспадар аказаўся хуліганам.

Карачун прыцягнуты да адміністрацыйнай адказнасці.

«СТАРЫ ГОРАД»

БРЭСТ (Ю. Федарава). Так называецца новае таварыства горада. Мэта энтузіястаў, якія аб'ядналіся ў ім, — дапамагчы захаваць усё тое арыгінальнае ў архітэктуры і звычаях, што дайшло да нас з глыбіні вякоў. Гісторыкі, краязнаўцы, настаўнікі, архітэктары, мастакі будуць весці вялікую прапагандысцкую і асветніцкую работу.

ПАДАРУНАК СА СКЛАДА

46 электрафенаў украдзена са склада ВА «Экран» у Барысаве. Крадзеж учынены ў перыяд паміж шостым і дзевятым сакавіка. Невядомыя, разрэзаўшы металічную сетку на акне, праніклі на склад ВА «Экран», які ахоўваўся работнікамі пазаведамаснай аховы. Не выключана, што ўкрадзеныя электрафены ўжо радуюць жанчын, калі іх паднеслі ў якасці падарунка да 8 сакавіка. Магчымы таксама варыянт, што рабаўнікі хочуць перапрравіць частку тавару за кардон, дзе электрафены карыстаюцца немалым попытам.

Агенцтва РІД.

Прэзідэнт Нацыянальнага алімпійскага камітэта Беларусі Уладзімір РЫЖАНКОЎ:

«Свой пачэсны пасад між народамі...»

Гэта паведамленне прайшло ў друку неяк непрыкметна, без каментарыяў і тлумачэнняў. А яно, несумненна, заслугоўвае ўвагі. На мінулым тыдні Міжнародны Алімпійскі Камітэт прызнаў Беларусь як самастойную дзяржаву і сваім рашэннем надаў НАКу рэспублікі статус часовага і ўмоўнага членства ў гэтай галоўнай спартыўнай арганізацыі свету. Гэта цырымонія адбылася ў штаб-кватэры МАКа ў Жэневе.

Пасля вяртання са Швейцарыі прэзідэнт Нацыянальнага алімпійскага камітэта Рэспублікі Беларусь Уладзімір РЫЖАНКОЎ сустрэўся з групай журналістаў.

— Да ўступлення ў МАК мы ішлі доўга і настойліва, —сказаў ён. — І вось першы этап адолены: Беларусь атрымала часовае і ўмоўнае прызнанне.

— Што азначае «часовае і ўмоўнае членства»?

— Умоўнае прызнанне азначае, што на Алімпійскіх гульнях у Барселоне летам гэтага года мы, як і на зімовай Алімпіядзе ў Альбервілі, выступім аб'яднанай камандай Садружнасці Незалежных Дзяржаў. Такая ўмова пастаўлена самім прэзідэнтам МАКа Хуанам Антоніа Самаранчам. І ў нас проста няма іншага выйсця. Удзельнічаць у Алімпіядзе самастойна і Беларусь, і іншыя краіны СНД не могуць хоць бы таму, што адбор удзельнікаў у многіх відах спорту ўжо закончаны. І сёння падзяляць гэтую квоту — а на зборную былога Саюза ССР прадстаўляецца 400 з лішкам месц — проста нельга. Хоць і зараз яшчэ і Малдавія, і Грузія ставяць пытанне аб падзеле месц, аднак я асабіста выказваюся супраць гэтага. Гэта і не рэальна, і не зразумела, і не прыймальна...

Ну, а часовае прызнанне азначае, што на бліжэйшай сесіі Міжнароднага Алімпійскага Камітэта — у час Гульняў Алімпіяды-92 у Барселоне — мы атрымаем статус пастаяннага члена. І зоймем, такім чынам, як пісаў паэт, «свой пачэсны пасад між народамі...».

— Які ж цяпер лёс былога НАКа СССР?

— З моманту прызнання самастойнасці Нацыянальных алімпійскіх камітэтаў краін СНД НАК былога Саюза ССР фактычна ліквідаваны. Ліквідуецца па сутнасці і такая структура, як савет прэзідэнтаў НАКаў. 20 сакавіка мы збіраемся ў Маскве для таго, каб вырашыць лёс маёмасці былога НАКа СССР, ягоных грашовых сродкаў, зборных каманд краіны і г. д. А гэта, самі разумееце, пытанні складаныя і неадназначныя.

Нацыянальны алімпійскі камітэт Рэспублікі Беларусь цяпер мае ўсе тыя правы, што маюць астатнія члены алімпійскай сям'і народаў свету. І абавязкі — таксама. У нас ёсць дакумент — Рашэнне Прэзідэнта МАКа, падпісанае Самаранчам і чатырма віцэ-прэзідэнтамі, які і фіксуе нашу самастойнасць.

— Уладзімір Мікалаевіч, спартсмены Беларусі ўжо робяць першыя самастойныя крокі па міжнародных спартыўных арэнах. Мы ведаем пра выступленне зборнай рэспублікі на чэмпіянаце свету па самба ў Францыі, дзе яна заваявала дзевяць (!) залатых узнагарод, а днямі нашы пасланцы таксама даволі ўдала выступілі ў міжнародных камерцыйных спаборніцтвах сярод лыжнікаў...

— Так, прыемна, што гэтыя крокі атрымаліся такімі паспяховымі. І не толькі ў самба ці лыжных гонках нам, так сказаць, не будзе сорамна на міжнароднай арэне. У маі на чэмпіянатах Еўропы дэбютуюць самастойныя зборныя Беларусі па спартыўнай і мастацкай гімнастыцы. Прапрацоўваюцца пытанні і па іншых відах спорту.

Для нас сёння надзвычай важна да мая месяца мець пяць федэрацый, якія будуць прызнаны самастойнымі міжнароднымі федэрацыямі па відах спорту. Гэта, дарэчы, абумоўлена і ў Рашэнні Прэзідэнта МАКа. Ужо прызнана Федэрацыя баскетбола РБ, а ў некаторых іншых пытанне павінна вырашыцца ў бліжэйшы час: дзюдо, гандбол і г. д. Зазначу: пяць федэрацый трэба для афіцыйнага прызнання НАКа рэспублікі. Усе астатнія федэрацыі па відах спорту будуць прызнаны міжнароднымі аўтаматычна.

— Вернемся да Алімпіяды ў Барселоне. Як будуць выглядаць на ёй беларускія спартсмены?

— Праз тры з лішкам месяцы нашы алімпійцы выйдуць на парад адкрыцця Гульняў са сваёй сімволікай. На чале калоны аб'яднанай каманды СНД, як і ў Альбервілі, будзе алімпійскі сцяг, а на форме кожнага ўдзельніка, у руках — нацыянальныя эмблемы, нашыўкі, сімвалы, сцяжкі, а калі хто пажадае — то і вялікія сцягі. Скажу больш: у Алімпійскай вёсцы сярод іншых краін-удзельніц знойдзецца законнае месца на флагштоку і беларускаму сцягу. У гонар перамог каманд СНД па гульнёвых відах спорту прагучыць алімпійскі гімн, а ў індывідуальных— напрыклад, сярод штангістаў, баксёраў, лёгкаатлетаў, плыўцоў і г. д. — гімны краін — членаў СНД. Праўда, у Рэспубліцы Беларусь новага гімна пакуль што няма... Калі да сярэдзіны красавіка яго не будзе, то на Алімпіядзе загучыць цяперашні.

Сцяг РБ будзе неўзабаве ўзняты і каля штаб-кватэры МАКа.

— Уладзімір Мікалаевіч, ці ўпэўнены вы, што ў Барселону паедзе сапраўды аб'яднаная каманда СНД, а не такая, як, скажам, была хакейная зборная ў Альбервілі? Ці трапяць у яе сапраўды мацнейшыя на сённяшні дзень спартсмены былога Саюза ССР?

— Разумею, да чаго хіліце. 20 сакавіка на нарадзе кіраўнікоў спартыўных арганізацый краін СНД, пра якую я казаў ужо, гэта пытанне будзе пастаўлена з усёй вастрынёй. Нам зноў, як і перад Гульнямі ў Альбервілі, патрабуецца каардынацыйны орган, які будзе пільна сачыць за адборам лепшых атлетаў, канчаткова зацвярджаць састаў зборнай па таму ці іншаму віду спорту, інакш кажучы, абараняць правы рэспублік у зборнай СНД.

Сапраўды, ужо сёння многія чэмпіянаты СНД «пераўтвараюцца» ў адборачныя турніры ці адкрытыя першынствы, на якіх нават самаму моцнаму спартсмену даказаць сваю перавагу над сапернікамі практычна немагчыма. Прыклад? Скажам, у барацьбе тая ж Расія выставіць на такі турнір у адной вагавай катэгорыі 20 атлетаў, а Беларусь — два... Нашым хлопцам у прамым сэнсе слова давядзецца прабіваць сабе дарогу, а расіяне ў «паядынках» паміж сабой «выведуць» на п'едэстал каго захочуць, а не мацнейшага з мацнейшых...

Падрыхтоўка да Барселоны павінна быць цэнтралізаванай, а адбор весціся сумленна і шчыра. Толькі спартыўныя прынцыпы могуць быць пакладзены ў аснову барацьбы за пуцёўкі на Алімпіяду. Даваць жа квоту прадстаўніцтва тым жа Грузіі, Малдавіі і іншым рэспублікам ніхто, паўтараю, не збіраецца.

— Дык як тады будзе выглядаць адбор на справе?

— У зборнай па кожнаму віду спорту павінен быць трэнерскі савет, у які ўвойдуць па аднаму спецыялісту ад кожнай рэспублікі, у залежнасці, вядома ж, ад таго, ёсць там яе спартсмены ці не. Гэты савет і абавязаны першапачаткова акрэсліць кола прэтэндэнтаў на паездку ў Барселону. На другім этапе ў справу ўключаецца савет прэзідэнтаў федэрацый па відах спорту суверэнных рэспублік. Трэці ўзровень — савет прэзідэнтаў НАКаў, які канчаткова і зацвердзіць састаў зборнай СНД... Так, у прыватнасці, было перад Альбервілем. Думаю, гэты падыход больш-менш аб'ектыўны.

— А там, глядзіш, недалёка і да зімовай Алімпіяды-94 у Нарвегіі...

— На Гульнях у Ліліхамеры зборная Беларусі ўпершыню выступіць самастойнай камандай. Ужо цяпер прапрацоўваецца праграма падрыхтоўкі нашых спартсменаў па зімовых відах спорту. Думаю, у біятлоне, каньках, лыжных гонках, фрыстайле Беларусь зможа скласці дастойную канкурэнцыю сапернікам на Алімпіядзе 1994 года.

— Уладзімір Мікалаевіч, а што ўяўляе сабой штаб-кватэра Міжнароднага Алімпійскага Камітэта? Здалёк я яе бачыў, а вось унутры...

— Гэта спецыяльна пабудаванае памяшканне са шкла і бетону, унутры — мармур. Так, трапіць кожнаму смяротнаму туды нельга. Арганізацыя даволі кансерватыўная, аднак вельмі і вельмі багатая. Скажу, для прыкладу, што Нацыянальнаму алімпійскаму камітэту Беларусі МАК падарыў факс, нам паабяцана таксама пэўная матэрыяльная падтрымка для першапачатковай дзейнасці.

Мы мелі магчымасць пазнаёміцца з мноствам дакументаў, якія з'яўляюцца першаасновай стварэння МАКа, эмблемамі і сімволікай яго. Гэта дапаможа пры выпрацоўцы нашай уласнай сімволікі.

— А ў якой стадыі знаходзіцца распрацоўка яе?

— Працуюць дзве групы спецыялістаў. Скажу шчыра, няпроста будзе прыняць афіцыйную эмблему НАКа РБ. Трэба, з аднаго боку, улічваць нацыянальную сімволіку, з другога — алімпійскую: усім добра вядомыя пяць перапленых кольцаў. Мне асабіста, напрыклад, хочацца, каб у ёй была і «Пагоня». Прынамсі, 18 сакавіка выканком, а 26 — Алімпійскі сход рэспублікі зацвердзяць эмблему.

— Стала вядома, што ў пачатку красавіка Мінск наведае Хуан Антоніа Самаранч... Якая мэта яго візіту?

— Вы памятаеце, што пан Самаранч у Мінску ўжо аднойчы быў: у 1980 годзе перад Маскоўскай Алімпіядай. Праўда, тады ён з'яўляўся радавым членам МАКа, і толькі балаціраваўся ў прэзідэнты, працуючы, як вядома, паслом Іспаніі ў Савецкім Саюзе. Цяпер мэта яго візіту — знаёмства з краінамі, новымі членамі алімпійскай сям'і, сустрэча з кіраўнікамі гэтых дзяржаў, высвятленне становішча ў іх новых НАКаў...

— У чым павінна заключацца гэта становішча?

— Найперш — умовы работы, адсутнасць ці наяўнасць дыскрымінацыі, адносіны ўрада да спартыўнага руху... Па Алімпійскай хартыі тая дзяржава, якая перашкаджае дзейнасці НАКа, не можа дапускацца да ўдзелу ў Алімпійскіх гульнях. Самаранч ва ўсім гэтым хоча пераканацца сам. Думаю, наладзім і прэс-канферэнцыю для журналістаў...

— Уладзімір Мікалаевіч, чаго сёння вам не хапае найбольш адчувальна?

— Нам тэрмінова неабходны спецыяльны дакумент, які б дакладна рэгуляваў спартыўнае жыццё ў рэспубліцы, яе самастойны выхад на міжнародную арэну, спрыяў бы зацвярджэнню аўтарытэту беларускіх спартсменаў і спартыўных дзеячаў у сусветным алімпійскім руху. Бо, сапраўды, суверэнная дзяржава, якая дала свету Корбут і Мядзведзя, Бялову і Самусенка, Шарыя і Кліма, Багінскую і Ледаўскую, Жалязоўскага і Раманькова, павінна заняць у жыцці і дзейнасці МАКа дастойнае месца. Хачу спадзявацца, што парламент і ўрад гэта зразумеюць. А праект Закона Рэспублікі Беларусь «Аб фізічнай культуры і спорце» падрыхтаваны, ён прайшоў апрабацыю ў міністэрствах і ведамствах, разгледжаны ў Камісіі па ахове здароўя, фізічнай культуры і сацыяльнаму забеспячэнню...

85 беларускіх спартсменаў сёння рэальна прэтэндуюць у састаў зборнай Садружнасці Незалежных Дзяржаў для ўдзелу ў Алімпійскіх гульнях 1992 года ў Барселоне. Нагадаю, што на папярэдніх Алімпіядах нашы прадстаўнікі заваявалі 123 ўзнагароды, у тым ліку 46 — залатыя медалі. Беларусь уваходзіць па гэтаму паказчыку ў лік вядучых спартыўных дзяржаў свету.

Анатоль МЯСНІКОЎ.

● РАДЫЁПЕРАХВАТ ● РАДЫЁПЕРАХВАТ ● РАДЫЁПЕРАХВАТ

РАДЫЁ «СВАБОДА»

● Прэм'ер - міністр Украіны В. Фокін падверг рэзкай крытыцы планы Расіі павысіць у некалькі разоў цэны на энерганосьбіты. Бо пасля гэтага адразу ў некалькі разоў вырастуць цэны на іншую прадукцыю, што выкліча далейшае пагаршэнне жыцця народа. Акрамя таго, на думку Фокіна, рост цэн на нафту, газ прывядзе да канфліктаў паміж рэспублікамі.

● Англійскія газеты друкуюць запіс размовы М. Тэтчэр і Р. Рэйгана ў час вайны за Фалклендскія астравы, якая адбылася 10 гадоў назад. У размове Рэйган угаворваў не пачынаць вайну, але дарэмна. У Англіі і Амерыцы важныя размовы кіраўнікоў дзяржавы і ўрада запісваюцца і пратакаліруюцца ў адпаведнасці з законам.

● Малдова аб'явіла па радыё сепаратыстам Прыднястроўя ультыматум здаць зброю, інакш будуць прыняты рашучыя меры. Урад Малдовы заклікаў насельніцтва яго падтрымаць, каб пазбегнуць грамадзянскай вайны.

● В. Ландсбергіс яшчэ раз заявіў, што Масква спрабуе падпарадкаваць сабе Літву з дапамогай эканамічнага ціску і былых савецкіх войск. Паводле яго слоў, расійскія бюракраты імкнуцца вярнуць Літву ў былую сістэму і падпарадкаваць расійскаму ўплыву.

● Урад Польшчы аб'явіў аб скарачэнні расходаў на сацыяльныя патрэбы і павелічэнні падаткаў, каб знізіць дэфіцыт дзяржбюджэту. Таксама будзе паменшаны размер пенсій і сацыяльнай дапамогі, адменены шэраг кампенсацый.

«ГОЛАС АМЕРЫКІ»

● Л. Краўчук хоча, каб Захад дапамог стварыць на тэрыторыі Украіны аб'ект па знішчэнню ядзернай зброі. Але ў ЗША сумняваюцца ў магчымасці рэалізацыі гэтай прапановы. Будаўніцтва такога завода запатрабуе шмат сродкаў і часу, што зацягне ліквідацыю тактычнай ядзернай зброі.

● Улады Ізраіля працягваюць адхіляць абвінавачанні ў тым, што яны прадалі засакрэчаную інфармацыю, якая датычыць ракеты «Пэтрыёт» Кітаю, Эфіопіі, Паўднёва-Афрыканскай Рэспубліцы і іншым краінам. Ізраільцяне лічаць такія абвінавачванні правакацыйнай спробай пасварыць іх з ЗША.

● У штогадовым дакладзе дзяржпартамента ЗША аб становішчы ў свеце з правамі чалавека наконт СНД адзначаецца, што фармальная роўнасць афіцыяльных і незалежных прафсаюзаў на практыцы дае перавагу афіцыяльным. У іх цесныя сувязі з кіраўніцтвам прадпрыемстваў, яны захавалі функцыі размеркавання сацыяльных даброт: пуцёвак, дапамог і г. д. Але рабочы рух у 1991 годзе працягваў расці.

«НЯМЕЦКАЯ ХВАЛЯ»

● У друку Германіі негатыўна ацэньваюцца цёплыя адносіны былых і цяперашніх кіраўнікоў ФРГ з лідэрамі камуністычных краін Усходняй Еўропы. Сорамна ўспамінаць, пішуць газеты, як Брандт купаўся з Брэжневым у Арыяндзе, як Шміт хваліў Герэка, як усе сябравалі з Хонекерам. Нават і тады, калі Коль чытаў яму натацыі ў Боне.

● Рост колькасці бежанцаў у СНД вырастае ў буйную і вельмі цяжкую праблему. Паводле афіцыяльнай бюракратычнай статыстыкі, у СНД іх зарэгістравана 76 тысяч. А паводле іншых ацэнак, — каля 2 мільёнаў. Закон аб бежанцах не прыняты, таму яны з'яўляюцца зусім бяспраўнымі грамадзянамі. Выклікае заклапочанасць лёс 20 млн. рускіх, якія жывуць па-за межамі Расіі, асабліва ў Сярэдняй Азіі і Закаўказзі. Многія з іх хочуць вярнуцца ў Расію.

● Рэфарматары ў СНД, якія з павагай ставяцца да капіталізму і хочуць па яго ўзору ўладкаваць жыццё сваіх суграмадзян, забываюць, што капіталізм не нарадзіўся такім, які ён ёсць зараз у ЗША і Заходняй Еўропе. Спатрэбіліся дзесяткі гадоў, пакуль праца і капітал знайшлі ўзаемапрымальную раўнавагу.

ПРАПАЎ ХРУША. ЧАРГА—ЗА СЦЯПАШКАМ?

Што толькі не крадуць цяпер! Зусім нядаўна прападалі банкі з кампотамі ў запаслівых гараджан, некалькі пазней нехта вывез падлогу драўлянага дома, які павінен быў стаць дачным. На гэты раз з незакрытага хлява намесніка дырэктара аднаго з навукова-тэхнічных прадпрыемстваў горада ўкралі... парася.

Адкінуўшы ўсялякую іронію, хацелася б звярнуць увагу мінчан на тое, што зноў здзяйсненню крадзяжу пасадзейнічалі незакрытыя дзверы.

ВАНДАЛЫ СЯРОД НАС

ТАЛАЧЫН (Т. Махтадуй). Прайшло роўна 2 гады, як у райцэнтры група мясцовых дзецюкоў учыніла акт вандалізму на яўрэйскіх могілках. Было пашкоджана 30 помнікаў, 16 з якіх не падлягалі аднаўленню.

І вось зноў учынены пагром. На гэты раз на яўрэйскія могілкі з нядобрымі намерамі завітаў 19-гадовы нідзе не працуючы Сяргей Петрыкевіч са сваёй сяброўкай. Ён выбраў магілу з чорным мармуровым помнікам. Шмат сіл давялося прыкласці, каб выцягнуць яго з зямлі, адцягнуць убок. Затым спакойна і метадычна раскалоў помнік на пяць кавалкаў.

Узбуджана крымінальная справа. Высвятляюцца матывы злачынства.

◆

...І прыйшоў на зямлю мусульманскую месяц вялікага посту — Рамазан. Месяц ачышчэння духу і цела, месяц богаўгодных спраў і малітваў. Паводле падання, менавіта ў Рамазан, дзевяты месяц месячнага мусульманскага календара, наступіла ў прарока Мухамеда першае прасвятленне і паверыў ён у сваю місію, прадвызначаную Алахам...

Цэлы месяц на працягу светлавога дня мусульмане ўсяго свету не будуць есці, піць, забаўляцца. Дзённы час прысвячаецца рабоце, чытанню Карана. Затое, калі зойдзе сонца і наступіць час разгавення, тады глыток вады падорыць шчасце, а кавалак свежага праснака здасца самай смачнай на Зямлі ежай. Сапраўды, хто не церпіць нягод, той не ведае смаку жыцця!

У Таджыкістане ўпершыню за ўвесь савецкі перыяд свята Рамазан аб'яўлена нерабочым днём.

◆

ЗАМЕЖЖА

ОДА ПРЫГАЖОСЦІ — З НЕМАЛОЙ ДОЗАЙ ІРОНІІ

Маляваная крытыка грамадства і нораваў у час «залатых дваццатых гадоў» мастака Ота Дзікса «Трыпціх Вялікага горада» быў створаны ім у 1927/28 гг. На малюнку сярэдняя частка трыпціха. Праўдзівасць мастака, што даходзіла да фанатызму, не спынялася і перад тымі, з каго ён пісаў партрэты. Паводле выказвання аднаго з крытыкаў, Ота Дзікс, які вучыўся ў старых нямецкіх майстроў Кранаха і Дзюрэра, часам надаваў партрэтуемым карыкатурныя і нават агідныя рысы. «Трыпціх Вялікага горада» належыць гарадской карціннай галерэі Штутгарта.

ВЫПАДАК НА БУДОЎЛІ

ПЕКІН. Цудам засталася жывой рабочая-будаўнік Шанхайскага нафтахімічнага камбіната Лян Сяофан. У час работы на будаўніцтве аднаго з гарадскіх вышынных будынкаў стальны прут дыяметрам 10 мм, які выпадкова ўпаў зверху, прабіў патыліцу Лян і выйшаў праз лобную частку чэрапа. Калегі па працы тэрмінова даставілі пацярпеўшую ў бальніцу пры Шанхайскім медыцынскім універсітэце. Хірургі ў першую чаргу абрэзалі з абодвух бакоў прут, які наскрозь прабіў галаву маладой жанчыны, і пачалі складаную аперацыю, што працягвалася пяць гадзін. Цяпер жыццю Лян Сяофан не пагражае небяспека, але яна працягвае знаходзіцца пад строгім наглядам урачоў.

У ЛЮСТЭРКУ СТАТЫСТЫКІ

АБІДЖАН. На сто жанчын у рэспубліцы Кот-Д'Івуар прыпадае ў сярэднім 107 мужчын. Больш за 40 працэнтаў мужчын — перакананыя халасцякі, у той час як незамужнія івуарыйкі складаюць усяго 23 працэнты. Гэтыя факты паведаміла газета «Фратэрнітэ-Матэн», дзе апублікаваны статыстычныя даныя па выніках перапісу насельніцтва краіны ў 1990 годзе.

Каля дзвюх трацей насельніцтва гэтай заходнеафрыканскай краіны прытрымліваецца мясцовых традыцыйных вераванняў, звыш чвэрці — вызнаюць іслам. Толькі кожны чацвёрты івуарыйскі мусульманін мае больш за адну жонку, хоць, паводле Карана, усім мусульманам дазваляецца мець па некалькі жонак. У той жа час каля палавіны івуарыек маюць палігамны шлюб. Дзяўчаты спяшаюцца выйсці замуж, аддаючы перавагу мужчынам у сталым узросце. Таму ў рэспубліцы ўдоў намнога больш, чым удаўцоў.

ШТО ЧАКАЕ БАМБУКАВЫЯ ЛЯСЫ

ДЭЛІ. У бліжэйшыя гады ў краіне могуць канчаткова знікнуць бамбукавыя лясы. Віной таму — бессістэмная і незаконная высечка, якую вядуць сяляне для таго, каб ачысціць новыя тэрыторыі для земляробства. Толькі ў паўночна-заходняй акрузе Раджшахі, дзе налічваецца больш за 200 тысяч гаёў і лясоў, штодзённа высякаецца 15 тысяч гэтых гнуткіх раслін.

УСЁ ДА ЛЕПШАГА!

18-гадовая румынская дзяўчына, якую лічылі памёршай, неўзабаве ажыла, калі п'яны служачы морга, перш чым падрыхтаваць цела да аўтапсіі (анатаміравання), хацеў яе згвалціць.

Бухарэсцкі штотыднёвік «Экспрэс мэгэзін» паведамляе, што 23-гадовы служачы моргу быў арыштаваны, аднак бацькі дзяўчыны звярнуліся да органаў улады з просьбай вызваліць яго, паколькі, «калі б не было гэтай спробы згвалтавання, мы страцілі б нашу дачку назаўсёды».

РЫДЛЁЎКІ, ЧАРАПКІ, СПЕКТРОМЕТРЫ

Рамантыка раскопак уступае месца сучасным метадам даследавання. У музеі Кестнера ў нямецкім горадзе Гановеры гэта было прадэманстравана на муміі. У цэнтры ўвагі знаходзілася рэканструяваная галава жаночай муміі, больш чым 2000-гадовай даўнасці. Работа па рэканструяванню была выканана па адлюстраваннях чэрапа, атрыманых з дапамогай камп'ютэрна-тамаграфічнай тэхнікі. Вось так, мабыць, выглядала егіпцянка...

Па матэрыялах інфармацыйных агенцтваў і друку.

«Беларусь—гэта і наша Радзіма»

Гутарка нашага карэспандэнта з адказным сакратаром Рады культурнага асяродку «Беларусь» з Алма-Аты Яўгенам МАЙСЕЙЧЫКАМ

— Мы, беларусы з Казахстана, не можам быць абыякавымі да лёсу сваёй Бацькаўшчыны і да свайго асабістага лёсу ў сённяшніх умовах. Больш як палавіна ўсіх афіцэраў-беларусаў праходзяць службу за межамі рэспублікі. Сёння гэтым афіцэрам прапануюць прыняць прысягу на вернасць Расіі. Большасць з іх жадаюць стаяць на варце сваёй Радзімы—Рэспублікі Беларусь. Заўтра ім могуць паставіць ультыматум. І Бацькаўшчына можа страціць далёка не апошні свой набытак — сваіх сыноў.

Мы прапануем скарыстаць вопыт пасляваеннай Японіі, калі ў яе нацыянальных вайсковых падраздзяленнях праходзілі службу выключна афіцэры. Гэта былі мабільныя, невялікія, высока прафесіянальныя войскі.

Нацыянальная гвардыя Беларусі магла б складацца з афіцэраў-беларусаў, якія цяпер служаць не на сваёй зямлі, але ў якіх ёсць жаданне стаць пад дзяржаўны сцяг сваёй рэспублікі.

— Гэта азначае, што з утварэннем нацыянальнай гвардыі трэба будзе распускаць усе вайсковыя падраздзяленні на тэрыторыі рэспублікі?

— Не, не і яшчэ раз не. Няхай сабе пакуль што ўсё застаецца на сваіх месцах. Проста ў сённяшніх умовах нацыянальная гвардыя Беларусі патрэбна абавязкова. Па-другое, беларуская мова магла б укараніцца ў самай важнай дзяржаўнай структуры — арміі. І, па-трэцяе, у Беларусі няма пакуль што дастатковай колькасці ваенных вучылішчаў. Афіцэры ж гвардыі маглі б узяць на сябе задачу стварэння кадравых ваенных фарміраванняў будучай нацыянальнай арміі.

— У многіх людзей словазлучэнне «нацыянальная гвардыя» звязана з нечым вельмі жахлівым, крывёй, самасудамі, крадзяжом зброі і г. д.

— Вядома, патрэбна рашэнне на ўзроўні Вярхоўнага Савета, а не «самасційныя» вайсковыя ўтварэнні. Мы гэта добра разумеем. Афіцэры-беларусы, як і ўвесь наш народ, заўсёды вызначаліся і вызначаюцца сваёй талерантнасцю. Гвардыя магла б стаць для Беларусі нейкім правобразам Праабражэнскага і Сямёнаўскага палкоў, крытычнай масай нацыянальнага войска. І яшчэ. Цяпер, па-мойму, набліжаецца момант, калі афіцэры іншых нацыянальнасцей на тэрыторыі БВА захочуць прымаць прысягу на вернасць сваім урадам. Афіцэры-беларусы за межамі рэспублікі маглі б заступіць на іх месцы. Як мне вядома, каля 107 такіх афіцэраў пакінулі ўжо месца ранейшай службы і шукаюць падтрымку на Бацькаўшчыне. Міне нейкі час, і ў многіх іх калег на тэрыторыі Расіі паўстане выбар — служыць пад трохколерным расійскім сцягам ці прысягнуць роднай Беларусі.

— Вы аперыруеце ў сваіх разважаннях дзесяткамі тысяч жадаючых аддаць свае сілы новай Беларусі, а ці набярэцца столькі?

— Упэўнены ў гэтым. Калі мы арганізавалі культурны беларускі асветніцкі цэнтр і запрасілі ўсіх жадаючых на першае яго пасяджэнне, то прыйшлі толькі ваенныя.

Нават начальнік грамадзянскай абароны аднаго з падраздзяленняў на тэрыторыі Казахстана, палкоўнік хоча сваё жыццё і службу працягваць у Беларусі...

Гэта палкоўнік. А ўявіце тысячы беспрытульных, неўладкаваных людзей, якія ўсё роўна хлынуць у Беларусь.

— Тут ужо больш праблемы беларускага ці двайнога грамадзянства?

— Усё правільна. Мне, здаецца, трэба вярнуцца да прынятага цяпер Закона аб грамадзянстве. На тэрыторыі Казахстана жывуць 183 тысячы дарослых беларусаў і амаль столькі ж дзяцей. Двайное грамадзянства — гэта надзея, патэнцыяльная вера гэтых людзей, што Радзіма іх памятае і што яны маюць магчымасць праз некалькі гадоў, усебакова падрыхтаваўшыся, пераехаць у Беларусь. Злоўжыванні з двайнога грамадзянства можна папярэдзіць, прыняўшы адпаведныя законы. Паўтараю, мы не заклікаем усіх «казахскіх» беларусаў ехаць дамоў і шукаць сабе работу. Не. Але даць надзею на сваю Бацькаўшчыну кожнаму свайму земляку за межамі рэспублікі беларускі ўрад абавязаны. Тым больш, што двайное грамадзянства ўжо існуе ў многіх рэспубліках СНД.

— Мусіць, гэта дало б магчымасць і больш дзейсна выкарыстоўваць сувязі паміж дзвюма рэспублікамі?

— Я ўпэўнены, што Казахстан можа дапамагчы Беларусі значна больш, чым, напрыклад, Амерыка. У Казахстане шмат жыццёва важных для Беларусі інтарэсаў. Узяць хоць бы разнастайныя віды сыравіны, на якую зусім не багатая Беларусь.

Адкрыццё прадстаўніцтва рэспублікі ў Алма-Аце патрэбна проста неадкладна. На ўзроўні ўрадаў рэспублік нейкія сувязі і адносіны ёсць, на ўзроўні ж прадпрыемстваў і арганізацый яны ўсё больш парушаюцца. Беларускія прадпрыемствы выходзяць на наш асяродак, каб мець патрэбныя дамоўленасці з казахскімі. Гэта павінна ўжо даўно насцярожыць наш урад. Каб тут было беларускае прадстаўніцтва, якое абараняла б нацыянальныя інтарэсы і наладжвала новыя палітычна-эканамічныя і культурныя міжрэспубліканскія сувязі, не ехаў бы сюды тэрмінова Кебіч, каб заключыць пагадненне па пшаніцы.

Паўтара мільёна беларусаў пражываюць на тэрыторыі былога СССР, столькі ж у краінах Захаду — і няўжо нам да іх няма ніякай справы?

У вас Чарнобыль. У нас Сяміпалацінск. Давайце разам вырашаць праблемы. Давайце будзем больш дальнабачнымі, чым мы прывыклі быць. І не варта асобным нашым палітыкам гаварыць, што лёс беларусаў за межамі рэспублікі іх не цікавіць, што ім абсалютна ўсё роўна, што, напрыклад, у Казахстане ёсць толькі дзве ці тры беларускія кніжкі, не гаворачы пра руска-беларускія ці казахска-беларускія слоўнікі. Беларусь—гэта і наша Радзіма, і мы жадаем ёй росквіту.

Гутарыў Аляксандр КОКТЫШ.

ТЭЛЕБАЧАННЕ

17 сакавіка

Беларускае тэлебачанне

10.40. «Паўночныя званы». Фільм-канцэрт.
11.10. «Ад і да». Тэлетаргі.
15.25. «Людзі на балоце. Палеская хроніка». 5-я серыя «Сумёты на дарогах».
16.35. Беларуская літаратура. 11-ы клас.
17.15. «Пяюць сярэбраныя трубы». Фільм-канцэрт.
17.35. «Лясныя казкі», «Капрызы Мурад». Мультфільмы.
18.00. Дак. фільм «Пасадзі дрэва».
18.25. Іншае вымярэнне. Мастак Віктар Фралоў.
19.00. Панарама.
19.25. Абласныя навіны (Віцебск).
19.35. Наш каментарый. «Гора без розуму».
19.40. Падвядзенне вынікаў першага этапу рэспубліканскага конкурсу фермераў. У перапынку **(20.25)** — Калыханка.
21.00. Тэлебіржа.
21.15. Мультфільмы для дарослых.
21.30. Музычная праграма з удзелам народнага клуба «Субяседнік».
22.00. На сесіі Вярхоўнага Савета Беларусі.
23.30. НІКа.

І канал. Астанкіна.

11.20. Рытмічная гімнастыка.
11.50. Фермата.
12.20. Дак. фільм «Я ў фермеры пайшоў бы».
12.40. Кубанскае вяселле.
13.15. Мультфільм.
13.30. Гандлёвы рад.
13.45. Вам гэта трэба?
14.00. Навіны.
14.25. «За актыўнае даўгалецце».
14.40. «Не бойся, я з табой». Маст. фільм. 2-я серыя.
16.00. «Пра Веру і Анфісу». Мультфільм.
16.10. Дзіцячы музычны клуб.
16.55. «Шмат галасоў — адзін свет». «Бенг-бенг» (Ірландыя).
17.00. Навіны.
17.25. «Заечая лазнечка». Мультфільм.
17.35. Усе любяць цырк.
18.20. Хакей. Чэмпіянат СНД. У перапынку — Добрай ночы, малышы!
20.00. Навіны.
20.40. Маст. фільм «Лэдзі Макбет Мцэнскага павета».
22.00. Фермата.
22.30. Вячэрні альбом. Паэзія П. Васільева.
23.00. Навіны.
23.25. Тэлешоў «50×50».

Канал «Расія»

11.45. «Свята Нептуна». Маст. фільм.
12.40. Сялянскае пытанне. «Ад Масленіцы да Вялікага посту».
13.00. Весткі.
15.00. Тэлебіржа.
15.30. Восень жыцця.
15.45. Тэрмінал.
16.15. Трансрасэфір. «Катанга — паўночная экзотыка».
16.40. Т. Ін. Ка.
16.55. Міжнародны фестываль лацінаамерыканскай музыкі.
17.25. Вольны час. «Птушкі побач з намі».
17.40. Парламенцкі веснік Расіі.
17.55. Расія і свет.
18.25. Пецярбургскі міф. «Я іду да цябе...»
19.00. Весткі.
19.20. Свята кожны дзень.
19.30. «Уцёкі». Частка 2-я.
20.30. «Хросны бацька». Погляд знутры». Дак. фільм.
22.00. Весткі.
22.25. «Прысвячаецца дырыжору» (памяці Кірыла Кандрашына).

18 сакавіка

Беларускае тэлебачанне

8.30. Раніца рэспублікі.
8.45. Кінанарыс.
9.00. Беларуская літаратура. 11-ы клас.
9.40. Ліра.
16.05. «Людзі на балоце. Палеская хроніка». 6-я серыя «Калядныя маразы».
17.15. «Полацкі сшытак». Беларуская старажытная музыка.
17.35. Дак. фільм «Свабода — ваша існасць» (ФРГ). 1-я серыя.
19.00. Панарама.
19.25. Абласныя навіны (Гомель).
19.35. Наш каментарый. «А ў Кіеве — дзядзька...»
19.40. Роднае слова.
20.25. Калыханка.
20.45. Гандаль-дайджэст.
21.00. «Трэці анёл затрубіў...» Фільм-прытча.
21.25. Творы Чайкоўскага і Рахманінава спявае А. Саўчанка.
21.50. Мультфільм для дарослых «Дамавікі, ці Сон у летнюю ноч».
22.00. На сесіі Вярхоўнага Савета Беларусі.
23.30. НІКа.

І канал. Астанкіна

5.00. Раніца.
7.35. Мультфільмы.
8.05. Маст. фільм «ЭСД» (Польшча).
9.40. Хакей. Чэмпіянат СНД. Паўфінал.
11.00. Навіны (з сурдаперакладам).
11.20. Пад знакам «пі».
11.50. Як дабіцца поспеху.
12.05. Дак. фільм «Горад Казань вельмі моцны».
12.40. Свет грошай Адама Сміта.
13.15. Тэлемікст.
14.00. Навіны.
14.25. Сёння і тады.
14.55. «Даліна продкаў». Маст. фільм.
16.00. Фільм—дзецям. «Васьміногі з другога паверха». 2-я серыя.
17.00. Навіны.
17.20. Ступень да Парнаса.
17.40. Максіма.
18.10. Маст. фільм «ЭСД» (Польшча).
19.45. Добрай ночы, малышы!
20.00. Навіны.
20.35. Па той бок рампы. Барыс Андрэеў.
21.35. «Гары, гары, мая зорка».
22.25. Канцэрт.
23.00. Навіны.
23.25. Кікбоксінг.

Канал «Расія»

7.00. Весткі.
7.20. Нямецкая мова. 1-ы год навучання.
7.50. Вольны час. «Дай лапу, сябар!»
8.05. Нямецкая мова. 2-гі год навучання.
8.35. Праграма 03.
9.05. Палітаддзел.
9.45. «Верабейка». Мультфільм.
9.55. Канцэрт да 85-годдзя Р. Гербека.
10.25. «Уцёкі» (паводле аповесці Л. Пандура «Датчанін Ферн»).
12.40. Сялянскае пытанне. «Агародніння пакуты».
13.00. Весткі.
15.00. Дзіцячая гадзіна (з урокам англійскай мовы).
16.00. Ключ да сусветнага рынку.
16.30. Прызнанне ў каханні.
16.45. Т. Ін. Ка.
17.00. Тэлеагляд «Далёкі Усход».
17.45. Вольны час. «Дамашні клуб».
18.00. Крымінальныя весткі.
18.15. «Голас Азіі». Міжнародны конкурс.
18.40. Эканом.
19.00. Весткі.
19.20. Свята кожны дзень.
19.30. «Няма такой партыі». У перадачы ўдзельнічаюць Ю. Манаенкаў, К. Лубенчанка, Ю. Бурдзін.
20.25. Тварам да Расіі.
20.40. М. Мітуа. «Акампаніятар». Тэлеспектакль.
21.05. На сесіі ВС Расіі.
21.40. Футбол. Кубак еўрапейскіх чэмпіёнаў. «Барселона» (Іспанія) — «Дынама» (Кіеў). Трансляцыя з Барселоны. У перапынку — Весткі.
23.35. Адзін на адзін пры сведках. Маша Распуціна.

РАДЫЁ

18 сакавіка

Апошнія паведамленні: 6.00, 7.00, 10.00, 15.00, 20.00, 23.00.

7.00 — «Радыёфакт». Ранішняя інфармацыйная праграма. 8.05 — «У Савеце Міністраў рэспублікі. Урадавая прэс-служба паведамляе». 8.15 — «Дзелавы веснік: эканоміка і палітыка». 9.15 — «Збіральнік народнай мудрасці». Да 130-годдзя з дня нараджэння этнографа і фалькларыста А. Багдановіча. 10.15 — К. Чорны. «Насцечка». Радыёпастаноўка. 11.20 — «Канверсія і бізнес». 12.00 — «Апоўдні». 13.00 — «У абедзенны перапынак». 14.00 — канцэрт. 15.15 — эстрадная праграма. 16.05 — «Актава». Музычная праграма для школьнікаў. 18.00 — перадачы абласнога радыё. 19.00 — гуманітарна-інфармацыйны канал радыёстанцыі «Беларуская маладзёжная». 19.45 — вячэрняя казка. 20.00 — «Дзень нашага жыцця». 21.25 — Я. Пархута. «Граніца». Апавяданне. 21.00 — «Зімні дождж». Кніга паэзіі. 22.15 — С. Кухараў. «Гапей і Лёкса». Навела. 22.30 — канцэрт. 23.10 — гуманітарна-інфармацыйны канал радыёстанцыі «Беларуская маладзёжная».

СОВЕТСКАЯ БЕЛОРУССИЯ — СЁННЯ Ў НУМАРЫ

«Армія ў спешцы не будуецца». Актуальнае інтэрв'ю.

«Ад мітынгу да мітынгу». У мінулую нядзелю на цэнтральнай плошчы сталіцы Беларусі адбыліся мітынгі.

Саюзная і рэспубліканская інфармацыя.

«Прыватызацыя: вопыт, праблемы». Пункт гледжання ўрада Рэспублікі Беларусь.

«Кругагляд». Людзі. Падзеі. Факты.

«Зялёная аптэка». Парады традыцыйнай і народнай медыцыны.

«Смех смехам...» Аддзел сатыры і гумару.

Навіны спорту.

Рэклама, аб'явы.

Праграма тэлебачання.

«СПОРТЛАТО»

Вынікі 11-га тыражу:

«Шэсць з 45»
6—10—11—13—15—40

«Пяць з 36»
13—14—22—29—36

НАДВОР'Е

Сёння ўдзень па рэспубліцы чакаецца воблачнае з праясненнямі надвор'е, месцамі кароткачасовы снег. Тэмпература паветра ў Гродна і Брэсце—0—2 градусы цяпла, у Гомелі і Мінску — каля 0, у Віцебску і Магілёве — ад 0 да 2 градусаў марозу.

У наступныя двое сутак без істотных ападкаў. Тэмпература паветра ўначы 4—9 градусаў марозу, удзень — 1—6 градусаў цяпла.

Л. САНКЕВІЧ, інжынер-сіноптык.

Кубак сталіцы—чэмпіёну рэспублікі

Разыграны першы трафей сезона — Кубак федэрацыі футбола Мінска. У фінальным матчы сустрэліся пераможцы групавых турніраў: мінская каманда «Змена» і мінулагодні чэмпіён Беларусі маладзечанскі «Металург».

Як і чакалася, гульня атрымалася відовішчнай, упартай. Толькі ў дадатковы час чэмпіён вырваў перамогу — 2:1.

КАЛЯНДАР «ЗВЯЗДЫ»

17 сакавіка

60 гадоў назад (1932 г.) створаны Дзяржаўны рускі акадэмічны тэатр Рэспублікі Беларусь імя М. Горкага.

Стварэнне тэатра непасрэдна звязана з імем Уладзіміра Уладзіміравіча Кумельскага — выдатнага акцёра, рэжысёра, арганізатара тэатральнай справы. Да прыезду ў Беларусь ён працаваў у розных вандроўных трупах Расіі, тэатрах Масквы і Яраслаўля. У 1910—1916 гг. Кумельскі гастраляваў па Беларусі, а з 1928 года канчаткова звязаў з ёй свой лёс — арганізаваў у Бабруйску рускую трупу з 28 чалавек («Дэпо-тэатр»), састаў якой укамплектаваў на маскоўскай акцёрскай біржы. Зімовыя сезоны трупа іграла ў Магілёве, летнія — у Бабруйску. Трупа многа гастралявала па рэспубліцы і паступова стала адным з перадавых тэатральных калектываў. У 1931 годзе трупа атрымала назву Першага рускага тэатра БССР, а праз год урад рэспублікі надаў ёй статус Дзяржаўнага рускага тэатра БССР. Калектыў тэатра тады налічваў 41 чалавека, у ім нават былі свае аркестр і загадчык музычнай часткі. Кіраваў трупай Уладзімір Кумельскі. Свой першы сезон тэатр адкрыў у кастрычніку 1932 года спектаклем «Зямля і неба» па аднайменнай п'есе братоў Тур.

Зараз Дзяржаўны рускі акадэмічны тэатр імя Горкага — адзін з вядучых у краіне. У ім працуе шмат выдатных акцёраў, а на сцэне ідуць такія цікавыя спектаклі, як «Усе ў садзе», «Прасцячкі нечаканых астравоў», «Вар'ят і манашка» і іншыя. Цікава, што тэатр ужо не першы год прымае да пастаноўкі творы замежных аўтараў, тым самым значна пашыраючы значэнне слова «рускі» ў сваёй назве.

Чаму беларуская мультыплікацыя можа быць папулярнай на Захадзе, але нікому не патрэбнай на Беларусі?

АБЦ: НАЎЗДАГОН ЗА УОЛТАМ ДЫСНЕЕМ

Госць «Звязды» — мастацкі кіраўнік буйнейшай у рэспубліцы мультыплікацыйнай студыі АБЦ (Анімацыйны Беларускі Цэнтр) Алег Паўлавіч БЕЛАВУСАЎ.

— Нядаўна вядучы праграмы «Весткі», каменціруючы адзін з сюжэтаў, заявіў, што анімацыйныя фільмы — гэта тыя ж мультфільмы, толькі для дарослых. Дык ці можна лічыць аднолькавымі паняцці «анімацыя» і «мультыплікацыя»?

— Журналіст «Вестак» не зусім мае рацыю. Справа ў тым, што анімацыя і мультыплікацыя — гэта абсалютна адно і тое ж. Але ва ўсім свеце кіно, дзе працуюць нежывыя персанажы (намаляваныя, лялечныя ці зробленыя электронным шляхам), называюць анімацыяй (ад грэчаскага слова «адушаўленне»). У больш шырокім сэнсе гэта азначае, што мастак павінен удыхнуць жыццё ў нежывы матэрыял. І толькі ў Савецкім Саюзе была прынята іншая назва — «мультыплікацыя», што ў перакладзе з лацінскага азначае «размнажэнне». Таму паняцце «анімацыя» больш дакладна адлюстроўвае тое, чым займаюцца мастакі «нежывога» кіно.

— Алег Паўлавіч, а як справы з падзелам кіно на «для дарослых» і «для дзяцей»?

— У тэхнічнай галіне такога раздзялення не існуе наогул. Гэта чыста ўзроставыя і маральныя аспекты. Але ствараць фільмы для дзяцей значна цяжэй. Для гэтага трэба пражыць жыццё, набрацца мудрасці і, самае галоўнае, самому любіць дзяцей. Добрае кіно для іх — гэта «вышэйшы пілатаж» для мастака. Трэба захаваць у сабе чысціню дзіцячага ўспрымання, непасрэднасць, бачанне свету вачамі маленькага чалавека.

— Пасля «тэарэтычнай падрыхтоўкі» давайце пагаворым непасрэдна аб студыі АБЦ. Напэўна, яна ўзнікла не на пустым месцы?

— Сапраўды, студыя нясе ў сабе амаль дваццацігадовыя традыцыі. Першыя пасля вайны мультыплікацыйныя стужкі пачалі ствараць на Беларусі толькі ў 60-я гады. Спачатку існаваў цэх мультыплікацыі на кінастудыі «Беларусьфільм», потым ён пераўтварыўся ў майстэрню, а з 1975 года мы арганізаваліся як студыя. Прайшлі гады, падзьмулі вятры перамен, і мы зразумелі, што знаходзіцца ў рамках «Беларусьфільма» больш немагчыма. Анімацыя там заўсёды была на правах папялушкі. Калі рэдактары «вялікага» кіно чыталі нашы сцэнарыі, яны проста не разумелі, аб чым ідзе гаворка. Працаваць з тымі мастацкімі саветамі ў гэтым сэнсе было проста немагчыма. Дабаўце да гэтага мізэрныя каштарысы, вельмі слабае матэрыяльнае забеспячэнне — і вы зразумееце, чаму мы пачалі шукаць свабоды ад эканамічнага і эстэтычнага прыгнёту «Беларусьфільма».

— І вы падаліся на «вольны хлеб»?

— Амаль што так. Два гады назад у ролі мецэната падахвоціўся выступіць дырэктар НВА «Цэнтр» спадар Валерый Іванавіч Шаплыка. Ён паабяцаў нам «залатыя горы» ў выглядзе добрай матэрыяльнай базы, творчай свабоды і «чалавечых» заробкаў. Чалавек пяцьдзесят мультыплікатараў з «Беларусьфільма», у тым ліку і я, паверылі «цэнтраўскаму» босу і пайшлі да яго. Так адбыўся першы раздзел студыі. Аднак абяцанні свабоды і вытворчага забеспячэння ў «Цэнтры» засталіся толькі абяцаннямі, і не больш. Нас падманулі, і мы вымушаны былі пакінуць «гасціннага» спадара Шаплыку. Адначасова студыя АБЦ распрацавала перспектыўную праграму, на якую банк даў грошы і над якой мы працуем і па сённяшні дзень.

— Напэўна, Алег Паўлавіч, гаворка ідзе аб вашым праекце, які шырока абмяркоўваецца ў колах творчай інтэлігенцыі Беларусі?

— Менавіта так. Сітуацыя з баўленнем вольнага часу дзецьмі ў рэспубліцы катастрафічная. Распладзілася шмат усялякіх секцый каратэ, відэасалонаў, усе дамы піянераў закуплены кааператывамі, і няма месцаў, куды дзеці могуць прыйсці, паглядзець мультфільмы, памаляваць, патанцаваць, правесці час у лялечным тэатры. Менавіта дзеля гэтага мы збіраемся стварыць дзіцячы цэнтр на базе студыі АБЦ. Ёсць і яшчэ адзін аспект. Справа ў тым, што і нам самім работа з дзецьмі патрэбна як паветра. Тых людзей, што зараз у нас працуюць, прыводзілі ў студыю ў 5—7 класах школы мамы і таты. Яны пры нас «круціліся», яны дыхалі гэтым паветрам, жылі нашымі клопатамі, потым заканчвалі адпаведныя навучальныя ўстановы і рабіліся выдатнымі спецыялістамі. Так і цяпер дзеці будуць прыходзіць у АБЦ, глядзець, гуляць, займацца любімымі справамі, забаўляцца, а мы будзем за імі назіраць. Мы не ставім перад сабой задачу ўзяць у Мінску групу вундэркіндаў і праз год зрабіць з іх рэжысёраў. Не, шляхам стварэння дзіцячага клуба мы збіраемся згуртаваць вакол АБЦ хлопчыкаў і дзяўчынак, якія хутка здабудуць Беларусі славу. Ужо знайшла падтрымку ідэя правядзення дзіцячых фестываляў сярод гарадоў-пабрацімаў.

— Што ўяўляе сабой працэс стварэння анімацыйнага фільма?

— Гэта вельмі карпатлівая работа. Я аб ёй прыкладна так расказваю сваім выхаванцам: «Дзетачкі, для таго, каб стварыць дзесяціхвілінны мультфільм, трэба, каб увесь клас — 25 чалавек, восем месяцаў сядзелі і малявалі, і больш нічога не рабілі». Праўдзівасць гэтай фразы будзе зусім відавочнай, калі замест дзяцей узяць высокакваліфікаваных спецыялістаў, што працуюць у АБЦ. У грашовым жа выражэнні лічбы яшчэ больш уражваюць. Спачатку мы стварылі «дзесяціхвілінкі» за 25 тысяч рублёў, потым гэта стала каштаваць 100, потым — 200 тысяч, а зараз кошт перавысіў мільён. У гэтую суму ўваходзяць зарплата сцэнарыста, кампазітара, рэжысёра, іншых стваральнікаў фільма і аплата за паслугі тэхнічнага характару (апрацоўка, праяўленне і мантаж плёнкі, апаратура і г. д.), манапалістам на якія з'яўляецца «Беларусьфільм». Таму ён і дыктуе адпаведныя цэны.

— Алег Паўлавіч, прапаную вам цэлы блок пытанняў на адну і тую ж злабадзённую тэму. Што сабой уяўляе сучасны анімацыйны рынак? Чаму савецкая мультыплікацыя з такімі цяжкасцямі прабіваецца на экраны Захаду? Як развіваюцца міжнародныя кантакты студыі АБЦ?

— Самае смешнае, што, як і ўсё савецкае кіно, анімацыя ў межах былога СССР нікому не патрэбна. Практычна рынку ў нас практычна няма, ён існуе толькі ў выглядзе пірацкіх відэакасет. Тэлебачанне, якое падтрымлівае анімацыю ва ўсім свеце, у нас не мае грошай. Як гэта ні крыўдна, але больш за ўсё ў былым Савецкім Саюзе мы не патрэбны роднай Рэспубліцы Беларусь. Ускосным пацвярджэннем таму з'яўляюцца заканамерныя вынікі апошняга беларускага кінарынку. Студыі АБЦ сказалі, што гатовы купіць адну копію за 10 тысяч рублёў. А мы ўклалі ў фільм мільён, і для таго, каб акупіць усе выдаткі, нам трэба прадаць сто копій. Такую колькасць копій распаўсюдзіць у Беларусі проста фізічна немагчыма. Таму трэба шукаць новыя рынкі, у тым ліку і ў краінах Захаду. І вось тут неабходна ўпамянуць надзвычайную недарэчнасць, карані якой хаваюцца ў часах застою.

Яшчэ патрыярхі нашай анімацыі (дарэчы, выдатныя спецыялісты, уведзеныя ў падман нашай сістэмай) зарыентавалі анімацыйную прамысловасць на фільмы-дзесяціхвілінкі. Іх, маўляў, зручна дэманстраваць перад сеансамі ў кінатэатрах замест кіначасопісаў. Так працягвалася да той пары, пакуль мы не сутыкнуліся з сапраўднымі кінабізнесменамі і не зразумелі, што на Захадзе мы зусім невядомыя. Адзін з кіраўнікоў буйной кампаніі «Арманд Хамер прадакшнз» адкрытым тэкстам заявіў прадстаўнікам студыі АБЦ: «Пакуль мы, дзвесце амерыканскіх пракатчыкаў не пракатаем ваш фільм ва ўсім свеце — ніхто вас ведаць не будзе. А блуканне ў смокінгах і распіванне кактэйляў на фестывалях — гэта папулярнасць толькі сярод спецыялістаў».

На Захадзе выкарыстоўваюцца серыялы, якія можна «круціць» па тэлебачанні доўгі час. Улічваючы гэта, наша праграма, разлічаная на два з палавінай гады, уключае ў сябе чатыры поўнаметражныя фільмы, якія мы павінны вось-вось завяршыць. Хоць на фестывалях у розных краінах Еўропы мы паказвалі толькі так званыя «пілоты» (трохмінутныя карцінкі кожнага з гэтых фільмаў), яны выклікалі даволі вялікую цікавасць у замежных спецыялістаў. Але апошнія маюць намер купляць толькі гатовую прадукцыю, бо вельмі рызыкоўна, з пункту гледжання заходніх спецыялістаў, укладваць сродкі ў анімацыю такой нестабільнай краіны, як наша. Да таго ж, толькі такія «монстры» анімацыйнага бізнесу, як Спілберг, «Хана Барбара» і «Уолт Дысней», могуць дазволіць выдзеліць мільён-другі долараў дзеля эксперыменту.

Існуюць і іншыя аспекты супрацоўніцтва з Захадам. Напрыклад, нашы праблемы іх наогул не цікавяць і ніколькі не хвалююць. Нават будучыя заказчыкі казак папрасілі, каб не было ніякага насілля, вайны, асілкаў, барацьбы лепшага з яшчэ больш лепшым і г. д. Яны аберагаюць сваіх дзяцей. У іх дзеці даглядаюць кошачак, конікаў, кветкі, і няма ніякага насілля. А вось у нас...

Што датычыцца міжнародных праектаў студыі АБЦ, то апошні з іх звязаны з Нарвегіяй. Сумесна з нарвежцамі мы мяркуем зрабіць фільм аб вікінгах, якія ў старадаўнія часы прайшлі па нашых землях аж да Візантыі. Гэта вельмі цікавая работа. Ну, і астатнія нашы стужкі так ці інакш «завязаны» на замежных партнёраў.

— Алег Паўлавіч, а што наперадзе?

— У студыі АБЦ ёсць выдатныя перспектывы, балазе вакол яе згуртаваліся маладыя і таленавітыя мастакі. Яны — вучні знакамітых рэжысёраў Нардштэйна і Хітрука. Галоўная задача — даць глынуць хлопцам паветра перспектывы, даць ім зразумець, што і нам пад сілу стаць канкурэнтамі ў галіне анімацыйнага бізнесу, прычым на самым высокім узроўні. На гэта можа не хапіць жыцця, але ў Дыснея ж хапіла. Праўда, ён пачаў у 27 гадоў, а мы ў 40—45. Але калі нам усё ж не хопіць часу, гэта здзейсняць дзеці, якія цяпер наведваюць клуб студыі АБЦ. А мы ім пратопчам сцяжынку.

Гутарыў Станіслаў СУЛКОЎСКІ.

Галоўны рэдактар У. Б. НАРКЕВІЧ.

ЗАСНАВАЛЬНІКІ: Вярхоўны Савет Рэспублікі Беларусь, Савет Міністраў Рэспублікі Беларусь, калектыў рэдакцыі газеты «Звязда».

НАШ АДРАС: 220041, гор. Мінск, праспект Ф. Скарыны, 77, рэдакцыя газеты «Звязда».

ТЭЛЕФОНЫ: прыёмнай — 32-51-05, аддзела пісьмаў—32-04-52, 32-41-92, навін—32-15-02, даведкі па рэкламе і аб'явах — 32-35-91.

ПА НУМАРУ ДЗЯЖУРЫЛІ: член рэдакцыйнай калегіі Яраслаў Чапля, намеснік адказнага сакратара Віктар Краўчанка, старшы карэктар Вікторыя Кляновік.

Аўтары апублікаваных матэрыялаў нясуць адказнасць за падбор і дакладнасць фактаў. Іх меркаванні не заўсёды супадаюць з меркаваннем рэдакцыі.

Рэдакцыя пакідае за сабой права не ўступаць у перапіску з чытачамі.

Друкарня выдавецтва «Беларускі Дом друку». Тыраж 81.784. Індэкс 63.850. Зак. № 54. Выходзіць 250 разоў на год. Нумар падпісаны ў 21.05.
М 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12
П 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12